

SLOVENSKI NAROD.

Izjava vsak dan sveder, izvzemki nedelje in praznika.
Inserati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za navadne in male oglase 40 vin.,
za uradne razglase 60 vin., za poslano in reklame 1 K. — Pri naročilu
nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knafljeva
ulica št. 5, prtilčno. — Telefon št. 90.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		V inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 84—	celoletno	K 95—
polletno	42—	polletno	50—
3 mesečno	21—	3 mesečno	26—
1	7—	1	9—

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vredno 100 po nakaznici.
Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, 2. nadstropje.

Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in nadestno frankovane
po Rokopisov na vrata.

Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Manifestacija za pravico in za samoodločbo Slovencev.

Velika manifestacija za pravično
ureditev naših meja se je vršila včeraj
v mestni posvetovalnici.

Navzoči so bili: predsednik deželne
vlade za Slovenijo dr. Janko Brejc z
vsemi člani deželne vlade; knezoškofo
ljubljanški dr. Anton Bonaventura Jeglič;
zastopniki vseh treh slovenskih po-
litičnih strank; zastopniki po Nemcih
in Italijanih zasedenih jugoslovanskih
pokrajin; zastopniki, oziroma zastopni-
ce teh - le kulturnih, gospodarskih ali
strokovnih organizacij v Sloveniji: Ci-
ril in Metodove družbe v Ljubljani, Ci-
rilskiška društva slovenskih bogoslov-
cev v Ljubljani, Delavskega izobraže-
valnega društva »Svoboda«, Deželne
zveze obrtnih zadrug, Društva »Bran-
ibor« v Ljubljani, Društva dr. Janez Ev.
Krek, Društva državnih nastavlencev
kraljevine SHS za slovensko ozemlje,
Društva inženirjev v Ljubljani, Društva
jugoslovanskih novinarjev v Ljubljani,
Društva ljubiteljev poljskega naroda,
Društva slovenskih vpodabljajoč. umet-
nikov v Ljubljani, Društva slovenskih
živnozdravnikov, Društva zasebnih
uradnikov in uradnic na slovenskem
ozemlju (šteje 1500 članov), Družbe sv.
Mohorja in Celovcu, Akad. društva Ju-
goslovije v Pragi, Jugosl. kmet. zveze,
Jugoslovanske obrtne zveze, Ju-
goslovanske strokovne zveze v Ljublja-
ni, Katoliškega društva rokodelskih po-
močnikov v Ljubljani, Katoliškega mla-
deniškega društva v Ljubljani, Katol.
politič. in gospodarskega društva za
Slovenec na Koroškem, Kluba vpodab-
ljajočih umetnikov »Save« v Ljubljani,
Krekove prosvete v Ljubljani, Leonove
družbe v Ljubljani (šteje 1800 članov),
Ljudsko - izobraževalnega društva
Akademije v Ljubljani, Muzejskega
društva za Slovenijo, Narodnih svetov
za Koroško, Narodno - socialne zve-
ze, Notarske zbornice v Ljubljani, Obrt-
nega društva za Novo mesto in okolico,
Orlovske zveze v Ljubljani, Osrednje-
ga društva kovinarjev podružnic Ljub-
ljana, Jesenice, Javornik, Dobrava, Li-
tija, Store, Kamnik, Celje, Fala, Št.
Lovrenc, Ruša in Guštanj, Osrednjega
društva natakarev, hotelirskih in ka-
varniških uslužbenecv za Slovenijo v
Ljubljani, Osrednjega društva usnar-
jev in sorodnih strok za Slovenijo v
Ljubljani, Pevske zveze »Ljubljana«,
Pevskega društva »Slavec«, Akad. feri-
jalnega društva »Prosveta« v Ljubljani,
Slomškove zveze, Slovenske dijaške
zveze, Slovenskega kad. društva »Slo-
venija« na Dunaju, Slov. katol. akadem.
starčinstva, Slovenske kmetijske druž-
be v Ljubljani, Slovenske krščansko-
socialne zveze v Ljubljani, Slovenske
krščansko - socialne zveze za Koroško,
Slovenske Matice, Slovenske obrtniške-

ga društva v Ljubljani, Slovenskega
planinskega društva v Ljubljani, Slo-
venske socialne matice v Ljubljani,
Slovenske sokolske zveze, Slovenskega
zdravniškega društva v Ljubljani, Slo-
venske ženske zveze v Ljubljani, Sploš-
nega slovenskega ženskega društva v
Ljubljani, Akad. društva »Tabor« v
Gradcu, Trgovske - obrtniške zbornice
v Ljubljani, Zadrugne zveze v Ljublja-
ni, Zgodovinskega društva za Štajer-
sko, Zveze dramatičnih društev v Slo-
veniji, Zveze slovenskih zadrug, Zveze
služkinj, Zenskega vzgojevalnega in iz-
obraževalnega društva »Mladika« v
Ljubljani, Zastopniki slovenskega časopisja,
Glasbena Matica, Odvetniška
zbornica, Društvo »Pravnik«, Slov.
akad. fer. društvo »Adria« v Gorici,
Društvo slov. profesorjev in Cercle
francais v Ljubljani.

Zbor je otvoril župan dr. Ivan Tav-
čar. Pozdravil je v imenu ljubljanskega
mesta zborovalce ter jih pozval naj si
izbere svojega predsednika. Na pred-
log prof. Remca je bil za predsednika
med splošnim odobravanjem izvoljen
župan dr. Tavčar.

V imenu koroških Slovencev

je nastopil kot prvi govornik poslanec
Smo de j. V svojem govoru je med
drugim naglašal: Glavna naša napaka
je bila, da smo se zanašali, odkar je
razpadla Avstrija, na svojo pravico.
Prepričani smo bili, da je svet pravi-
čen, toda varali smo se. Ramo ob rami
s češkimi brati smo delovali na to, da
se je razkrojila avstro - ogrska arma-
da. Med tem je došlo do mirovne kon-
ference v Parizu, o kateri smo se nade-
jali, da nam prizna naše pravice. Toda
motili smo se, zakaj gospodje, ki sede
ob zeleni mizi v Parizu, nam hočejo
razmesariti naše narodno telo. Našega
naroda se vsled tega letova obup in že
se čujejo glasovi, da je nas prevrnila
Antanta in da je nam treba iskati rešitve
v boljševizmu. To misel moramo z
vsemi sredstvi pobijati. Res je, da se
boljševiško gibanje širi v Prekmurju,
zlasti pa na Koroškem in to zato, ker se
je prav za Koroško najmanj brigala.
Delovali smo na to, da bi objektivna
antantna komisija določila meje na Ko-
roškem. Prispele so tjakaj francoski
častniki, katere pa so uapadle nemške
tolpe in jih pregnale. Antanta se za to
ni zmenila, marveč je ukazala, da se
komisija vrne, mesto da bi Nemce ka-
znovala. Vsemu svetu je znano kakšna
grozodejstva uganjajo Nemci na Ko-
škem. Plenijo in more, kakor svoječas-
no Turki in Arnavti v Macedoniji. V
Parizu gotovo ničesar ne vedo o teh
zločinih, da, mogoče je celo, da so
Nemci poslali v Pariz poročila, s kate-
rimi so naprtli vsa ona zlodejstva nam
Slovencem. Nimamo drugega orožja,
kakor da v zadnjem trenutku dvignem
svoj glas in da v imenu koroških Slo-
vencev in v imenu družbe Sv. Mohorja,
ki šteje okrog 90.000 članov in v imenu

vseh koroških slovenskih organizacij
najodločneje pred vsem svetom pro-
testiramo proti barbarskemu postopanju
Nemcev na Koroškem ter zaklinjamo
mirovno konferenco, da nam prizna
tiste državne meje, ki jih po vsej pra-
vici zahtevamo.

V imenu goriških Slovencev

je govoril dr. Fornazarič. Rekel
je med drugim: Goriško vprašanje je
v tem trenutku že rešeno in čisto gotovo
je, da bo velik del goriškega prebi-
valstva pripadel Italiji, takisto gotovo
pa je tudi, da ti kraji, kjer prebiva naj-
bolj zavedno slovensko ljudstvo, tral-
no ne more in ne sme ostati pod jar-
mom italijanskim. Goriško ljudstvo je
med vojno sicer silno trpelo duševno.
kakor tudi telesno, vendar pa ima v se-
bi še dovolj sile, da se ne bo dalo živo
zakopati v grob. Dasi je ostalo sedaj
vsi italijanski nasilistev brez vod-
stva in se ne more gibati, vendar bo
krepko vztrajalo na svojem narodnem
stališču in z odločnostjo branilo svoje
stave narodno prepričanje. Naj mirov-
na konferenca ukrepa o njega usodi.
kakor hoče, končno veljavno ne more
odločiti o bodočnosti tega najkrepkej-
šega dela jugoslovanskega naroda.
Odlodbe pariške konference so začasne
in minljive, narod pa je večni. Ta na-
rod sedaj molči, prišel pa bo čas, ko bo
glasno spregovoril in si sam uveljavil
svoje pravice. Govornik je končno v
imenu goriških Slovencev izjavil, da se
ne uklonijo razsodišči pariške mi-
rovne konference, marveč da ostanejo
zvesti svoji domovini in da se bodo do-
sledno borili za to, da se čim naprej
združijo z Jugoslavijo.

Kot zastopnik tržaških Slovencev

je govoril urednik Rudolf Golouh. V
svojem govoru je naglašal, da se slo-
venski narod, ki ga ni upropastilo tiso-
letno rostvo, tudi sedaj ne odreče
svoji neodvisnosti. Naša preteklost ka-
že, da hočemo živeti in da imamo do-
volj sil za življenje. Italijani so oku-
pali Trst in Primorje, kakor da bi bile
te zemlje njihova last. Pravijo, da žive
tam zgolj Italijani. Mi pa pravimo, da
žive tam sicer tudi Italijani, da pa je
pretežna večina prebivalstva slovenska.
Ako imajo Italijani pravo, da reklamirajo
Jadransko morje zase, imamo to
pravo tudi Jugoslovani. Jugoslovani
smo stali vedno na stališču samoodloč-
be. Italijani nečejo o načelu samoodloč-
be ničesar slišati, ker se zavedajo, da
znači ta princip poraz za Italijo. V zad-
njem trenutku, ko kroji mirovna kon-
ferenca naše meje, apeliramo na pravico-
ljudnost in zahtevamo nepovratno sa-
moodločbo. Ako se nam ne bo priznalo
naše pravo, se bomo zanj borili, ako bo
treba tudi z orožjem v desnici. Prepri-
čani smo, da je bodočnost Jugoslavije
zagotovljena in da bo naša mlada drža-
va v dolednem času postala oltar kul-
ture in napredka.

Kot zastopnik Istre

je nastopil dr. Krmpotič. V svojem
govoru je opisoval razmere v Istri.
Kljub temu, da Italijani skušajo z vsemi
sredstvi, da bi potisnili naš narod ob
tla, vendar se to naše sicer bedno ljud-
stvo v Istri drži junaško in ni se bati,
da bi obupalo in klonilo. V imenu tega
ljudstva dviga ob 12. uri svoj glas proti
krivici, ki jo namerava zadati našemu
narodu mirovna konferenca. Ako ta
protest ne bo zalegel, nastane v do-
glednem času, o tem je lahko Antanta
prepričana, ob Jadrano nov požar, ki bo
uničil to, kar se bo krivičnega ukrenilo
na pariški konferenci.

V imenu »Slovenske Matice«

je govoril odbornik prof. dr. Pavel
Grošelj. V svojem govoru se je spo-
minjal velikih žrtev zlasti srbskega
dela našega troimenega naroda za
osvoboditev, za tiste ideje, ki jih je
svoječasno zapisala na svoj prapor An-
tanta. Toda zdi se, da teh žrtev še ni
dovolj. Narod, ki je bil v tej vojni po-
ražen, je začel, predno je poplačal svoj
stari dolg, z novimi krivicami in nasil-
stvi. Nadejali smo se, da zasije nam
Slovenec sedaj, ko je končana vojna,
solnce svobode in da se nad nami raz-
prše vsi črni oblaki. Zasinilo nam je za
trenutek in ozarilo naš troimenski na-
rod v bratskem zagrlaju. Toda zopet
se razprostira pred nami nova trnjeva
pot. Dogodki na Koroškem nam to izpri-
čujejo. Antanta se ne gane, je pač po-
zabila, da nastopa na Koroškem isti ro-
par, ki je preje moril v Franciji in Fla-
ndriji. Zmagovalec ima pravico. Da ude-
stvi svoje ideje in zahteve. Tudi naš
narod spada med zmagovalce, saj so
zmagale one ideje, za katere se je boje-
val in za katere je doprinesel toliko žr-
tev. Govornik je končal svoja izvajanja
z vzklikom: Tko se ne osveti, taj se ne
prosveti.

Kot zastopnik slovenskih pisateljev

je govoril župnik Franc Finžgar
rekoč:

Ni obup, ki nam izsiljuje ta klic iz
prs, marveč bolečina je, ki jo občuti naš
narod ob misli, da bi mu utegnili krivič-
ne politične meje odtrgati — čenraj sa-
mo začasno — v tem je živo naše pre-
pričanje — skoro tretjino njegove kul-
turne duše. Ni ga v Evropi in ni ga na
globus plemena tako majhnega kot je
naše, pa zeno v kulturi tako visoko
stojčega. In te naše kulture, ki je pro-
žela ves narod, da je skoro ni gorske
občine, ki ne bi imela svojega skromne-
ga odra, svoje kakršnekolik prosvetne
institucije, in je ni zagorske koč, ki ne
bi imela svoje male knjižnice in ne svo-
jega časnika, da v tem oziru skoro pre-
sega kulturne velenarode, te naše
kulture pa nam ni dala nobena vla-
da, nobena protekcija v boj za svojo
ekstencijo.

Politično nasilje nad takim naro-
dom je nasilje nad človeško kulturo in
zato je naša bolečina tako velikanska,

ko preti udarec temu kulturnemu ple-
menu od tam, odkoder smo sanjali le
pravice in le krepke pomoči v nadaljni
čili razvoj naše prosvete. Krivične meje
pa bi dobršen del našega naroda vko-
vale v novo kulturno suženjstvo ter na-
rekovala naši narodni duši nov boj za
rešitev samega sebe.

Če drugi poudarjajo politične, gos-
podarske in strateške momente, ki
zahtevajo pravično oddelitev meja, po-
udarjamo mi v imenu tisočev in tisočev,
ki so včlanjeni v naših prosvetnih dru-
štvih, da bi bil naravnost transki ude-
rec v lice vsemu kulturnemu človeštvu,
katerega vreden ud je bilo — to smelo
trdimo — in bo še v bodoče naše slo-
vensko plemo, če se temu plemenu, ki
mu je vsako lastno dete biser, odtrgajo
stotisoči in zarobijo tuji kulturi. V tem
imenu mi protestiramo zoper krivične
meje in v imenu pravic človečanstva
zahtevamo od vesele, ki so nosilce
svetovne kulture, da si ne nalože te
zgodovinske grehote na svojo vest,
marveč puste nedeljeno našo slovensko
dušo, da se vsa in cela more razviti v
krilu edine, resnične svoje matere Ju-
goslavije.

V imenu socialno - demokratični kulturni organizacij

je nastopil dr. Lemež, poudarjajoč
med drugim: Naše stremljenje je, da
rešimo ljudstvo teme nekulture. Naj-
večji sovražnik kulture je nasilje. Kdor
se bori za kulturo, ta se mora boriti v
prvi vrsti proti nasilju. Zato se borimo
proti Italijanom, ki hočejo z nasilstvom
podjarmiti naš narod. Naša naloga je,
da rešimo naš narod tesera italijanske
vojske in iz kremenjev nemškega na-
cionalizma ter ga dovedemo k popolno-
mu ujedinjenju in popolni svobodi. V
imenu ideala, da ima vsak narod pravi-
co do svoje domovine, protestiramo
proti italijanski okupaciji naših zemelj
in apeliramo na proletarijat vsega sveta,
da nam pomaga, združiti vse naš
narod pod en krov, pod eno streho.

Govornik Slov. ljudske stranke

V imenu VLS je govoril prof. B.
Remec, ki je zahteval, da se vse ju-
goslovanske zemlje neokrmjene ujedi-
nijo. Ne zahtevamo pa samo političnega
ujedinjenja, marveč tudi gospodarsko
osvoboditev, to je, dati se nam mora
naše morje, brez katerega se ne more-
mo svobodno razvijati. Zato zahtevamo
Trst in Reko, Istro in Dalmacijo. Ako
se nam tega ne da, bo narod posegel
po vseh razpoložljivih sredstvih, če tre-
ba tudi po orožju, da uveljavi svoje
pravice.

V imenu Jugoslov. demokratične stranke
je govoril poverjenik za pravosodje dr.
Vladimir Ravnihar tako - le:

Ob izbruhu svetovne vojne smo za-
slutili, da je napočila ura našega osvob-
bojenja. Naš narod, ki so mu s treh
strani gospodovali sovražni tuji, je z
neskaljenim veseljem pozdravil zarjo
svobode. Tako nesebičen, tako brez

in življenje, zato jim je tuj oni svet, o
katerem sanjajo ljudje v oni izbi, kjer
kraljuje sanja o Lepi Vidi.

Tam se poje pesem hrepenenja. In
zadnja čaka smrt, da poseže po vsem.
Poljanec je bolan, toda velika je njego-
va vera v bodočnost.

»Fant je videl rožo čudotvorno,
v sanjah jo je videl daljno žarilo
vzdramil se je in je šel na pot.«

poje študent in Poljanec pravi:
»Zdelo se mi je, da govori moje
srce samo sebe.«

Poljanec čuti, da se bliža ve-
liki trenutek: »In zdi se mi, da nisi ti
sam pri meni, da vas ni le troje, da vas
je tisoč — koliko vas je, bratje moji
trpeči? Iz stoletja v stoletje — dolga
procesijska, nepregledna. Ne bojte se, ne
vzdihujte, Bog vas je videl, videl je
vaše hrepenenje in vaše trpljenje. Bliža
se ura vstajenja in poveljanja, bližu je
ura, ko se bo nagnila k tem ustnim ro-
ža čudotvorna ...«

Mladost je šla po svetu, Dioniz je
šel in se vrnil z Lepo Vido. Vse se
oživi z njo.

Vida: »Solnce sije — svate po-
zdravljaj.«

Dioniz: Ne mudite se, svatje,
hitimo v pomlad!

Poljanec jih blagoslovja na
pot:

»O bratje, z vedrim očem, s čistim
srcom na pot! ... roka božja bo odprla
srce in v srcu bo roža čudotvorna ...
Ali dodeljena bo tudi meni, bratje, mi!

LISTEK.

Lepa Vida.

Ljubljana, 10. maja 1919.

Hrepenenje, ti zvezda na nebu
kam, odkod?

Tisočkrat tisoč let, brez miru,
brez doma

boči se tvoja pot!

V terek se bo igrala v slovenskem
dramskem gledališču Cankarjeva »Le-
pa Vida«. Insceniranje te »visoke pes-
mi« hrepenenja je problemki ga je prav
mogoče razrešiti le tedaj, če se prav
razumeta oder in gledališče, tako da
ostane med obema ta čudotvorna bajka
kot cvet krasote, ki se ga uživa samo
z občudovanjem. Zato je treba, da se
za tak večer občinstvo ravnotako pri-
pravi, kakor igralci. »Lepa Vida« je že
bila na našem odru. Že takrat se je ču-
tilo na našem odru, »da se ne da dobro
uprizoriti«, češ, da so to sanje ... In
celo nejasne, nerazumljive. Takrat je
bil naš Cankar še živ in bi bil gotovo
napisal pojasnilo, če bi se mu bilo zde-
lo potrebno. Toda delo ga ni potrebo-
valo, potrebovalo ga je občinstvo. Mo-
rebiti bomo letos z večjo pieteto gle-
dali ta lepi sen pesnikovega življenja
— Cela uprizoritev bo imela zna-
čaj sanj, bajke. Kdor bo torej imel srce
pripravljeno, da uživa lepoto, temu se
bo razodela globoka resnica, ki se skr-

va v pesmi o »Lepi Vidi«. Ako prebi-
ramo sedaj Cankarjeve spise, ostrmi-
mo tu in tam nad stavki, ki se nam
še sedaj kažejo v svoji čudoviti
resničnosti. Manemo si oči in se spra-
šujemo: Kako da tsem tega poprej
opazil? Tako sedaj boli jasno razume-
mo njegovo hrepenenje in vse, kar je
izšlo iz njega. »Lepa Vida« je, drama
hrepenenja. Naša narodna pesem pri-
poveduje o Lepi Vidi, da jo je odpe-
ljal črni zamorec v Španijo in od tam
je hrepenela nazaj, nazaj ... V Can-
karjevi dramo vidimo nekaj znanih
Cankarjevih junakov, ki hrepeno po
Lepi Vidi, po krasoti, umetnosti. Po-
znamo na pr. Mrvo, ki govori v svoji
plianosti: Sanje ali resnica! Minilo je
— prav je, da je minilo. Ljubezen, zdi-
hovanje, cmeravost, lepe besede, mili
pogledi — kajše? Kar v skrinjo, pa
skalo na pokrov. Kadar otrok doraste,
zaluči v kot svojo punco iz cunj. Vse,
kar smo počeli, je bila neumna in sme-
šna komedija! Vse naše dolgočasno
sanjarenje — komedija! Jokavo hrepe-
nenje, iz lenobe porojeno — komedija!
Idealizem, iz lakote porojen — komedija!
Kaj je resnica? Resnica so te
črne, vlažne stene, resnica je ta ječa,
ki nam ni vklepala samo telesa, temveč
tudi srce in misel, resnica je naša čisto
živinska lakot po kosu belega kruha, po
žarku belega solca ... In resnica je
naš strah pred smrtjo in strahopetnost
pred samomorom.

Dioniz: Kaj ostane? Kaj storiti?

Mrva: Daj mi še žganja, Damjan!

Nič ne ostane, nič ni storiti.

Tako govori Mrva, ki je že pripravil
vrv, da se obesi, ker se sam ne v, če
je tisto ljubezen, kar je v njem. »V
meni je bolečina ... ti gloje, gloje ... da
bi kričal ... In na koncu drame pravi:
»Zdi se mi, da drži pot na vrt, pod
cvetoče jablani. Tam bom legel in
bom spal in bom sanjal o tistem življen-
ju, ki mi ni bilo dodeljeno.« Toda ko
se vrne Vida, se razjasni tudi njegov
obraz: »Sanjalo se mi je namreč, da je
v moji izbi visela od stropa dolga vrv,
na vrvi pa je bila zanjaka ... čudne sa-
nje; pred tisoč leti je bilo.«

Tudi Damjan je v srcu otrok na
zunaj krepak, delaven mož.

»Ura je prišla. — Če bi bil ob zidu
priklenjen, ali na križ prikovan — od
zida bi se odtrgal in s križa bi stopil,
če bi me poklicalo od onkraj morja.«

»Kri je kakor smrt — ukaže,
pa je treba ubogati, če opoldne ali o
polnoči. — Ni zato, če pridem ali
ne pridem. Človek gre, da gre. In če bi
prišel ... kaj? ... bi se pač vrnil. No-
čem me je poklicalo od one strani, tam
bi me od te strani poklicalo. Človek
ubogaj, kakor ukazuje ta čudna kri!«
Tudi on se ne vrne na svatbo. »Pred
tisoč leti!« pravi, ko napija: »Bratje,
svatje!«

Toda drugi sodijo drugače o tem.
Tako pravi zdravnik: »Mnogo ljudi
sam videl; najbolj pošteni, najbolj pla-

meniti, najbolj človeški so tisti, ki ne
vedo, kaj je kesanje, kaj so sanje, kaj je
hrepenenje, tisti, ki žive lepo in veselo
pod božjim solncem, kakor žival in ka-
kor rastlina ... tisti namreč, ki hodijo
po kolovozu, kakor si rekel ... Kaj ti
pomaga, če vzdihuješ in sanjaš in gle-
daš proti nebu? Na kolovozu ostaneš
vendar! ... Sedel sem nekoč pred
krmo, prišla sta mimo dva berača,
obadva bosa, obadva razcapana, oba-
dva lačna, eden je pel, drugi je klet —
kdo je bolj zaslužil kozarec vina? Ti-
stemu sem ga dal, ki je pel ... Sanje
so škodljive; človek izgubi veselje do
vsakdanje kruha in razum za vsak-
danje sladkosti. Vsak trenutek hrepe-
nenja je ukraden življenju, je izgubljen.
zavržen. Kdor pa presania in pre-
kopni vse svoje življenje, ni živel ni-
koli — je kolobaril po svetu kakor
mesečnik. Takih je mnogo posebno
med nami. In Bog si vedi, če domišlja-
jo si, da so nekaj posebnega, takorekoč
izvoljeni. Pa so v resnici le coklja na
vozu človeštva.

Dioniz: Ah čemu, prijatelj —
Zdravnik: Coklja! Casih po-
hujšajo kar ves narod, kar vse člove-
štvo, da ustavi korak in bulji — kam?
V nič! ... Glej svet, glej življenje! Za-
klenil si se v mrtvašnico, zunaj pa te
kličejo vsi zvonovi. Ali bi ne bil greh,
če bi izgubil človek le en sam del te le-
pote?»

Tako govorijo oni, ki ne poznajo
hrepenenja. Vsakdanost jim je lepota

vseh strankah misli je malokateri narod stopil v svetovni metez, kakor narod jugoslovanski, zlasti pa njega slovenski del. Ničesar tujega si nismo hoteli vzeti, nismo nameravali osvajat na ljudi, ne zemlje, združili smo le hoteli svoje raztresene ude v eno neločljivo, lepo celoto.

Zato smo od prvega početka stali na strani onih, ki so nam govorili o svobodi, o pravi človeštva, o načelu narodnosti kot načelu prave demokracije. V velikih narodih zapadne kulture smo gledali svoje prijatelje in zaveznike. Iskreno smo celo pozdravili vstop Italije na svetovno pozorišče, saj smo si dejali, boriš se za svojo, boriš se za našo svobodo.

Nastop prvotne Amerike je te vojne cilje še idealiziral, zaeno pa nam dal vedeti, da jih hoče tudi uresničiti. Gesla velikega moča preko Atlantskega oceana smo si osvojili. Enake pravice za velike in male narode, narodi niso kakor figure na šahovski deski — te in enake njegove izreke smo vsrkavali. Kakor požira žejan popotnik v pekoči puščavi studenčnico. Ta gesla so nam jeklenila pogum, so nam dvigala klonečega duha, so nam krepila desnico, a niso pustila, da bi opesale naše četudi šibke moči. Za nas je bila svetovna vojna, sveta vojna, križarska vojna.

In danes naj se prebudimo iz prelestnih sanj — prevarani? Danes naj nas prebudi zavest, da smo trpeli in kravali samo za blesteča gesla, da smo izkrivljali za tuje interese, za cilje, za kakršne se je borila Nemčija s svojimi zavezniki. Pričakovali bi, da je človeštvo izšlo svobodno okov in verig, ki so je dosihmal oklepale, da je vrglo raz sebe sponke, ki so vezale njegovega duha. Pričakovali bi, da bo človeštvo izšlo izčiščeno, kakor prihaja čista ruda iz žarečega plavža, očiščeno in posvečeno plemenitim izdelkom človeškega duha. Toda zdi se, da temu ni tako, zdi se, da so še ostale nečiste primesi. Tudi te bodo odstranjene, ako ne v takoj žarečem plavžu, kakor je bila svetovna vojna, pa na drug kulturni način. Zakaj ideje, ki jih je vtelesila ta vojna, so večne, so neumrle. Te ideje ne poznajo zaprek, ne strategičnih meja. Zmagovite bodo prej ali slej.

V znamenju pravice smo se zbrali. Do pravice ni nič drugega, kakor do pravice, naj gre še apel. Naj doseže ta apel visoke sodnike v Parizu. Še preden izreko razsodbo — v imenu pravice.

Kot zastopnik jugoslov. soc. demokrat. stranke

je povdarjal poverjenik za socialno skrbstvo Albin Prepeluh med drugim: Mir, ki ga kroji v Parizu, ne bo več, ker sloni na nemoralnih principih. Teža miru niso sklenili narodi, marveč posamezniki, kapitalisti. Jugoslov. socialisti se tega zavedajo, zato so že poslali v obrambo naših pravic apel na vse socialno-demokratske organizacije sveta. Ta apel ponavljajo sedaj vnovič in bodo potem svojih mednarodnih zvez z vsemi silami, delovali na to, da se nam prizna naše pravo in da svoboda, da lahko odločamo o svoji svobodi.

Za slovensko ženstvo

je govorila dr. Angela Piskernikova tako-le: Klica slov. ženstva po svobodi ne zadušijo in zamori nobena sila več. Čim bolj nas sovražijo, čim bolj nas preganjajo, večje je naše hrepenenje po svobodi in tem večja naša volja, si to svobodo priboriti. Žena se budi in organizira. Naše stoletje je priključilo tudi njo na plan, ki je dozdaj nesvobodna in neupoštevana žival življenja brez vsake pravice in brez vsake odgovornosti. Morda je slepo naključje, morda bridka usoda, morda pa vsaj kaj več, da mora biti žena v svoje novo življenje skozi smrt in kri. Gotovo pa je, da so ravno strašni dogodki svetovne vojne, zlasti pa krvavi dogodki zadnjih dni, vrgli v njo na prostosti koprečo dušo žarek dolžnosti in odgovornosti. Sama doslej teptana, čuti tembolj krivico, ki jo trpe njene sestre v okupiranem ozemlju in s srčno iskrenostjo jim proži roko preko sovražnih armad v znak neskočne simpatije. Žene, ki

nam vsem, ki smo jo verno iskali in je nismo spoznali. Zaradi trpljenja bo nam dodeljena ob poslednji uri. Kar smo trpeli, ni izgubljeno. Slabi smo bili in plahi, razjedeni od trepetajočega hrepenenja. Ali izgubljen ni noben samotni vdih, tudi solza slabotnega ni izgubljena. S trpljenjem in smrtjo bomo nogljili to lepo zemljo, da bo vzniklo novo življenje. Ali si še pri meni brat, ali me čuješ? Ali govore moja usta, ali govori le moje srce?

Težko je govoriti o tej drami — govorila bo sama in bo razumljiva vsem, ki jo bodo poslušali s čistim srcem. Poljanec je umrl. Ko je stala Lepa Vida z Dionizom ob njegovi smrtni postelji, je rekla:

»Dragi, ubogi, od srca ljubljani! Ozri se na naju.«

On pa je odgovoril:

»Zahvaljena, zahvaljena! Skloni se nižje, čisto blizu, ne vidim te... Saj so že slepe moje oči, moja roka je od kamna... Roko mi daj — k ustni-cam!... Zahvaljena!«

Dioniz: »Kam, o brat, kam? Kaj nisi hujši z menoj... z menoj na lepšo pot?« — Vstani, pojdi, kakor si!»

Mati (pokrije Poljanca): »Najlepšo pot je šel!«

S tem je bila drama končana. Kdaj? Ali ne v decembru lanskega leta? In zdaj je maj. Mladina polaga tih spomin na prvi ozeleneli grob. Kaj more nanj položiti lepšega kot njegov lastni sen o hrepenenju, smrti in vsta-jenju?

sovražni krutosti niso moge ubežati. In jih pobesnele tolpe mučilo, vlačilo po zaporih in jih prepevalo. Žena, ki mora gledati, kako njih snove in meje streljajo in obešajo, tiste žene naj vedo, da je tisoč in zopet tisoč srečnih in svobodnih, ki jim je najsvetelja naloga, rešiti jih in njih lepo domovino izpod tujega jarma. V imenu vsega človeštva protestiram proti krivični razdelitvi slovenskega ozemlja. Zastopniki svetovne kulture naj pomnijo, da se slovenska zemlja budi in organizira in da bo strašna njena osveta, če zmagava v Parizu imperializem nad pravico.

Rezolucije.

Nato je prečital ukrajni glavar dr. Vodopivec te-le rezolucije, ki so bile sprejete soglasno med višarnim odobravanjem:

Zastopniki vseh političnih strank in vseh večjih moških in ženskih kulturnih, gospodarskih in strokovnih organizacij v Sloveniji ter zastopniki po Nemcih in Italijanih zasedenih jugoslovanskih pokrajin, zbrani dne 12. maja 1919 v mestni posvetovalnici v Ljubljani, so v navzočnosti prevzvišenega knezoškofa ljubljanskega in gosp. predsednika deželne vlade za Slovenijo enodušno sprejeli naslednje rezolucije:

I.

Imenovani zastopniki, zbrani neposredno pred odločitvijo o usodi jugoslovanskega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev v pokrajini, zasedenih po Italijanih, si usojajo še enkrat opozoriti gospoda predsednika severoameriških Zedinjenih držav, kojega plemenita načela o samoodločbi narodov so moralno največ doprinesla h končnemu polomu avstro-ogrske države, ter zastopnike vseh aliranih ter njih asociiranih držav na vnebovajočo krivico, ki bi se zgodila jugoslovanskemu narodu na Goriškem, v Trstu, Istri ter po Italijanih zasedenih delih Kranjske v narodnem, kulturnem in gospodarskem oziru, ako bi se isti, komaj rešeni avstrijskega jarma, podvržli italijanskemu imperijalizmu, ker bi se moral, po dosedanjih izkušnjah sodeč, brezpozorno odreči vsem svojim narodnim pravicam v uradu in šoli in sploh v vsem javnem življenju, in ker bi bile zlasti one pokrajine, kojih glavni pridelki so iste vrste, kakor oni Italije, vsled težjih razmer pridobivanja gospodarsko uničene,

predlagajo,

da se pred končno odločitvijo narodu, bivačemu od pamtveka v kompaktnih masah na Goriškem, v Trstu in njegovem teritoriju, v Istri ter v zasedenem ozemlju Kranjske da prilika, potom plebiscita pod nepristransko kontrolo izraziti svojo voljo, h kateri državi hoče spadati. Pripominjajo, da je narod na Goriškem že pred italijansko okupacijo na nedvoumen način po svojih občinskih zastopih enodušno izjavil, da hoče biti združen s svojimi brati v eni in edini državi SHS;

zahtevajo,

da se mesto Reka, ki je celo na svojem najožjem teritoriju le na videz italijanska in ki sama zase gospodarskega življenja ni zmožna, priklupi svojem naravnemu zaledju, kojemu je kot urejeno pomorsko izhodišče v svet poleg Trsta neobhodno potrebna;

izjavljajo

slednjič, da pripada Dalmacija po svojem prebivalstvu, ki je skozi in skozi jugoslovansko, po plemenitih načelih gospoda predsednika Zedinjenih držav severno - ameriških državi Srbov, Hrvatov in Slovencev.

II.

Imenovani zastopniki obračajo pozornost mirovne konference na nečuvna barbarstva, katera so nemški šovinisti pred očmi v Parizu zbranih zastopnikov človeštva in kakor v zasmeš tan zastopanih načel človečanstva po 29. aprilu t. l. nadalje zagrešili nad slovenskim prebivalstvom na Koroškem, kjer so po starih nemških metodah v Srbiji in Bolgariji oplenili domove vseh odličnejših Slovencev, odgnali nad 2000 civilnih Slovencev brez razlike spola in starosti v ujetništvo, pobili in pobesili več kmetov in duhovnikov, na bestialen način razmesarili ujetje in ranjene vojake, ki se niso ustavili pred posvečenimi cerkvenimi vrati in so zlasti kruto postopali proti ženskam in otrokom;

izražajo protest celokupnega slovenskega naroda, da se je iz slovenskega dela Koroške napravilo celo dvojno vprašanje: slovensko - nemško in nemško - italijansko ter

zahtevajo, da se čimprej reši vprašanje mej med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo v naravnem smislu tako, da se po Slovincih obljudeno ozemlje na Koroškem s Celovcem in Beljakom vred, ki sta sicer narodno mešana, toda ležita na slovenskem ozemlju in sta gospodarska in prometna centra slovenskega dela dežele, pridruži državi Srbov, Hrvatov in Slovencev.

III.

Imenovani zastopniki prosijo, da se dovoli kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev, militarni zasesti one severno od Mure ležeče pokrajine v bivši Ogrski, v katerih prebiva slovenski narod, da se na ta način ta narod reši tuje narodne nadvlade ter prisoditi te pokrajine državi Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Gospod predsednik Deželne vlade za Slovenijo se naproša, da te rezolucije takoj brzojavnim putem sporoči gospodemu predsedniku Zedinjenih držav severoameriških ter ministrskim predsednikom Francije in Anglije,

glavni delegaciji hrvaškega Srbov, Hrvatov in Slovencev ter ministrstvu za zunanje stvari v Beogradu.

Prejeto odločeno v imenu dr. Janka Broja je sprejel predsednik naša republike, rekli:

Z mojim veseljem se odzovem pozivu in bom poslal rezolucije na določena mesta. Od strani vlade se vam na današnje manifestacije najlepše zahvaljujem. S te manifestacijo stopa slovenski narod poslednjič in v zadnjem trenutku pred one, ki so se sami postavili za sodnike celega sveta. Naj torej močni Olimpo v Parizu čuje ta poslednji glas in naj ga uvažuje. Dal Bog, da v zadnjem trenutku zmagata pamet in pravica!

Nato je župan dr. Tavčar zaključil zborovanje.

Razglas.

Ker se v nekaterih krajih ki so v območju deželne vlade za Slovenijo, zlasti onih, ki meje ob Koroško, nevarno širijo hudodelstva, rop, in javnega nasilstva s hudobnim poškodovanjem tuje lastnine, proglašam dogovorno s gospodom poverjenikom za pravosodje za območje ukrajnih glavarstev v Celju (s politično ekspozituro v Mozirju), v Mariboru, v Slovenjgradu in Radovljici ter avtonomnih mest Celje in Maribor prekrsod za hudodelstva, umora, rop, zažiga in javnega nasilstva s hudobnim poškodovanjem tuje lastnine. To razglasam s poveljem, da naj se vsako vzdržuje vsega puntarskega stekanja v trope, umora, rop in zažiga ter javnega nasilstva s hudobnim poškodovanjem tuje lastnine, vsega ščunjanja k temu in vsake dotične udeležbe, ter pokori od oblaetev izdanih ukazom, da se zaduše ta hudodelstva, ker bi se sicer vsak, kdor po njih oklicu zakrivi to hudodelstvo, po preteklem sodu sodil in kaznoval s smrtjo. V Ljubljani, dne 13. maja 1919. Golias r. poverjenik za notranje zadeve.

Državno posojilo in Slovenci.

Dosedanji podpis pričaju, da bode Slovenija napram državi glede 4% za kladnic storila svoje dolžnost. Tisti, ki so podpisali zaupajoči mladi državi, bodo s zadovoljstvom čuli vest, da bode finančni minister pri kasnejšem samsenjanju stare krone v nove jugoslovanske valute primal bonom ugodnosti pred papirnim denarjem. Sicer pa treba enkrat za vselej povedati vsem našim zavodom, trgovcem in tovarnarjem: Kdor države ne pozna, tega tudi država ne bo priznala. Kdor bode razni elementi zasukne in ugodnosti iskali od države, treba vsakega vprašati najprej: ali si storil dolžnost proti državi?

Pridržimo si, javno pregledati vrste naših zavodov in posameznikov, ki so ali ki niso podpisali.

Nemška grozodejstva na Koroškem.

Ljubljanski dopisni urad poroča: Neupogljivi Korošci! — Nemška soldateska je odgnala iz Roža kakih 2000 ljudi. Odvedli so jih s skupnim vlakom čez Vrbo v Celovec, da bi tam občinu raskazali »koroške veleizdajalce« in jih ponižali. Kljub trpljenju in nevarnosti, da jih soldateska pobije, so ostali slovenski interniranci neupogljivi. Vozeč se skozi Vrbo, so navdušeno prepevali domorodne pesmi, kakor »Le pa naša domovina«, »Hej Slovanci, »Kaj se naše meje« itd. Na postajah so nalašč izstopali in prepevali. Tudi v Celovcu so nevtrajeno prepevali domorodne pesmi in klicali: »Živela Jugoslavija!« — Uradno hujkanje — Vladni svetnik Hans Rainer v Harbach iz Celovca je pred nemškimi napadom imel v Borovljah konferenco, kjer je svoja izvajanja začel in končal s poudarjanjem, da morajo Nemci zasesti Velikovec in slovenske kraje, ker se tam živinorejski zakladi. Če tiste dobe, ne bo treba drugod rekvirirati živine. Zavedni gorski občini Seke je odrekel vsako sprovizorijsko podporo ter jo je prepustil gladi. Oskrbovali so jo jugoslovani — Repanje v Železni Kapli — Trgovino Repiš v Železni Kapli so nemške tolpe popolnoma oropale. Zmetali so blago na ceste, odkoder je je odneslo nemškutarsko civilno prebivalstvo. Pri tej akciji se je odlikoval od naše vlade odstavljeni nadučitelj Roblec. Oropal so razum tega še: Župnišča, stanovanje občinskega tajnika Piskernika, domačijo župana Piskernika na Beli in pa Komendo na Reberci, katero so nemški roparji tako popolnoma izpraznili, da so odnesli celo dele kuhinjske peči — Nemške priprave za napad — Dognano je, da je nemška vojaška oblast že pred 25. aprilom t. l. delila med civilno prebivalstvo puške, municijo in vojaško obleko — Zakaj so Nemci aretirali Slovence? — Nemški vojski so v Železni Kapli aretirali slovenskega fanta, ker je bil svojčas nosil kravato v narodnih barvah; rekli so, da se s njim v Celovcu igrali »kino« — Aretirali so ga na cesti, ko je pel akoni Železne Kapli 100 kg turčij.

»Kajpak so mu vzeli turčijo in kono. Neki 18letni nemški vojak je vrgel steklenico v kriš pri šupni cerkvi.«

Orlando in Sonnino v Parizu.

Kakor je bil na nogah ves oficijalni in oficijalni italijanski aparat, da da primerne in potrebne poudarka odhodu svojih delegatov s konference, tako tiho in neopazeno sta se vrnila gospoda v Pariz. Nič nista naznanila, da prideta, kdaj prideta, samo ob priliki izročitve mirovni pogojev Nemčije sta bila tudi ona dva zraven. Če bi bil človek lahkoveren, bi mislil, da nista mogla krotiti poželjenja, da vidita svoje stare zaveznike. To bi bila seveda samo bolj ali manj duhovita domisljica.

Boli verjetno je sveda, da sta prišla izbrati tako ugodni trenotek, ki se jim nudi. Nemci so v Parizu, mirovni pogoji so trdi — ali ne bi Orlando lahko rekel gospodom, da pač ne bo podpisal pogodb, če se ne ugodni njegovim zahtevam. Ker briga Anglijo jako malo Koblenško ali kako drugo mostišče ob Reni, Ameriko morda še manj, bi bilo Franciji le nekoliko vroče, ko bi vide-la, da je ostala pravzaprav sama. Kajti problematična moč zvez narodov bi postala še bolj dvomljiva, če se umakne Italija. Da so torej delali Francozi na vse moči in obetali vse mogoče Italiji, samo da se vrne, to je pač gotovo. Tako sta imela Orlando in Sonnino kar naenkrat dva dobra aduta v rokah: obljube Clemenceaujeve, ki mnogo za-ležejo, in grožnje, ki v tem slučaju še več izda.

Ne da se namreč misliti, da bi se bila drugače vrnila italijanska delegacija. Res je sicer rekel Orlando, da gre vprašat za mnenje italijanski narod in italijanski parlament, ali tudi po teh informacijah se ni vrnil, kar bi bil gotovo storil, če bi mu bilo samo na ljudskem mnenju. Da pa bi bil čakal in razmišljal ter se na koncu vdal brez vsakih zagotovitev, zato je Orlando prevelik diplomat in bil to tem hujši diplomatski poraz, ker bi odjegal sedaj, ko vé, da ima ljudstvo za seboj, dočim se ni vdal niti prej, ko ni vedel, ali se je vsaj tako delal, če odobravajo njegovo politiko.

Torej ne samo ugodni trenotek, ampak tudi neke vrste zagotovila so privabila gg. Orlando in Sonnino nazaj. To je tudi razvidno iz pisave francoskih listov, ki sicer boli med vrstami to namigavajo, javno pa poudarjajo, kako potrebno je bilo, da so se vrnili Italijani in da se morajo izpolniti zvestim zavetnikom po možnosti vse želje!

Če bi bil kdo rekel pred 5 leti Nemčiji, da bo odločala kaka istrska vas, ali mesto o tem, čim trši ali milejši mirovni pogoji ji bodo naloženi... J. J.

O Macedoniji.

Narodnostna pomešanost Macedonije in sedanje politične meje.

Macedonija spada poleg Banata, Besarabije in Dobruže gotovo med narodnostno najbolj pomešane pokrajine osrednjega evropskega pasu. V njej živi danes pet popolnoma različnih etnografskih skupin: Slovani, Albanci, Grki, Turki in Romani, pri tem pa Zidovi in Ciganovi niti ne štejejo. Dalje pa te narodne skupine niti ne predstavljajo na znotraj pravih enot, zakaj Slovani se dele na srbsko, bolgarsko, grško, turško in albansko narodnost, Romuni na grško, romunsko ali albansko, Albanci na albansko, grško in turško itd. Narodna razcepljenost se res stopnjuje naravnost do kaotičnega stanja. Ni čuda, da so ljudje, ki so hoteli biti narodno pravični in objektivni, postavili načelo, da si Macedonije sploh nobena sosednja država ne more lastiti ter da naj pripade vsa pokrajina kot poseben avtonomen člen balkanski federaciji.

Ta razrešitev po načelih tiste politične struje polpreteklega časa, ki je v gotovi meri negirala narodnostne spore, ni vsprejemljiva, enostavno zaradi tega ne, ker problema sploh ne razrešuje, marveč ga le obide, se ga ogne. Na pravilno razrešitev nas napelje spoznanje, da narodnostni kaos v Macedoniji ni tako nerazrešljiv, ako vzamemo Macedonijo ne kot absolutno politično enoto, marveč kot politično skupino, sicer zemljepisno enotno, vendar pa deljivo, kot skupino, v kateri se stekajo meje štirih glavnih balkanskih narodov. V Macedonijo sega s severa srbski, jugoslovanski narod, od vzhoda bolgarski, od juga grški in od zapada albanski. Ako vpoštevamo pokrajinske dele, v katerih absolutno prevladujejo navedeni etnografski elementi ter po tej osnovi ločimo dosedanje zemljepisno politično enoto, razpada Macedonija na štiri dele, katerih posamezni kažejo bistveno večjo etnografsko enotnost. Pač ostanejo v vseh delih še manjši etnični drobci, Turki in Romani, Zidje in Cigani, toda ti bivajoče sporadično ter kot osnovno prebivalstvo sploh ne pridejo v poštev.

Načelo teritorialne delitve Macedonije je res obveljalo po osvoboditvi leta 1912—1913. Vendar pa etnografski moment ni bil v polni meri merodajen.

Kar se tiče srbsko - bolgarske meje velja stališče, ki je bilo zadnjič izrečeno na tem mestu. Po njem se ne more govoriti o kaki krivici na eno ali drugo stran, saj se nahaja vsa slovanska masa šele v stanju narodnega nastajanja. Za današnje delitve pa govori tudi zemljepisnoprometni moment. Planine ob zapadni strani Strume tvorijo dosti primerno naravno mejo, dalje pa ima dolina Morave svoj naraven podališek po dolini Vardarja med Skopljem in Solunom, kakor tudi sploh črta Beograd-

Solin najvažnejšo naravno prometno žilo balkanskega polotoka. Pri vsem tem pa je treba imeti pred očmi glavni moment: vsa srbsko - bolgarska meja je etnično prehodno ozemlje, ako ostane današnja mejna črta, bo ista v kratki dobi vsled naravnega ustaljenja razmer zares ločila narodno srbsko-jugoslovansko ter bolgarsko ozemlje.

Boli poljubna je današnja srbsko-grška meja. Zakaj na celi črti od Pre-spanskega do Dorijskega jezera sega kompaktno slovansko prebivalstvo še daleč onstran politične meje, ki je bila leta 1913, določena med Grčijo in Srbijo. Cvijić, ki je sam prepotoval te kraje ter je ravno tej narodni meji, kakor pravi sam, posvečal posebno pozornost, jo je dognal, kakor sledi. (Razpored balkanskih narodov v »Glasniku« srpskog geografskog društva, leto II, zvezek 2., Beograd 1913.) V kotlini Korče (Korice) južno od Ohridskega jezera, je le nekaj slovanskih vasi, katerih prebivalstvo govori neko arhaično slovansko narečje, a se nahaja pod popolnim grškim vplivom, kakor tudi albanski Toksi ter Aromuni, ki ga obdajajo. Kotlina Kosturska je slovanska, mesto Kostur (Kastoria) samo, obdano tudi na jugu od slovanskega prebivalstva, je grško s turško manjšino in pogrčenimi Slovan. Od tod gre narodnostna meja v bližino Kajlara, dalje na južni konec Ostrovskega jezera, od tod proti jugovzhodu na Ber (Verria). Med krajem Kajlar, Kozani, Beroni ter Ostrovskim jezerom in Bistrico se razprostira velik turški narodni otok; tu torej Slovani ne meje na Grke. V Kampanji, od Bera severovzhodno, sega slovansko prebivalstvo skoro do Bistrice, narodnostna meja se nato oddalji od nje pri zadnjem kolenu, preide na doljeni Vardar ter doseže Solunski zaliv z levim bregom te reke. Od izliva Vardarjevega tik do Soluna sega torej slovanski svet do Egejskega ali Belega morja, kakor se glasi zanj slovanske ime. Nadaljno mejo naznačimo precej točno s črto, potegnemo od Soluna proti severovzhodu na Serez in dalje na Dramo. Solun sam pa ima le majhen odstotek slovanskega prebivalstva, dasi je napram ozadiju nekako v takem razmerju kakor Odansko do Poljske ter Trst in istrska mesta do nas.

Širok pas današnje severne Grčije, to je srednje in južne Macedonije, ima tedaj slovansko prebivalstvo in sicer so to ravno najrodovitnejši deli Macedonije. Jasnejšo sliko pa podajo natančnejši podatki: razmerje med Slovani in Grki (ter Turki) je nekako tako kakor med Slovinci in Nemci ob naši severni meji. Mesta in mesteca imajo po večini grško in cincarsko ter turško prebivalstvo, ki obstoja deloma iz pravih Grkov, deloma pa iz pogrčenih Slovanov. Pa tudi med kmečkim prebivalstvom je grški vpliv še velik, mnogo Slovanov čuti in misli grško, dasi govore slovansko, grško pa je za slo ali niti toliko ne. Vse to je seveda posledica stoletnih zvez z Grki, bodisi v političnem, civilizacijskem, zlasti pa cerkvenem oziru. Ali slično kakor na naši severni meji, se je začel tudi na grški meji že proces nacionalne reasimilacije: Slovani se narodno vedno bolj osveščajo, tisti, ki se izseljujejo v mesto, se več ne helenizirajo ali vsaj ne v dosedanji meri, že napal pogrčeni se zopet vračajo k narodnim strankam. Vse to je stanje pred izbruhom balkanske vojne leta 1912., ko je nastopala bolgarska ter srbska narodna propaganda z ekzarhatom in četaško agitacijo. Kako bo zanaprej, se bo šele pokazalo toliko pa je gotovo, da ti grški Slovani nikakor še niso izubleni.

Srbsko - albanska politična meja iz leta 1913. se na jugu vjema z narodnostno, tako med Prespanskim in Ohridskim jezerom ter dalje na sever proti Debru; dolina Crnega Drima med Ohridskim jezerom in Debrim je srbska. Gorata pokrajina med Tetovsko kotlino ter Crnim in Belim Drimom, od Debra do Prizrena, pa je razmeroma slabo preiskana. Leta 1913. so jo prideliili Albani; nahajajo pa se v nji Srbi, zlasti tudi po-albanijani ter islamizirani Srbi ter priseljenci Albanci. Kako so se tu tik do balkanske vojne Albanci nasilno priseljevali ter Srbe pod turško zaščito kratkoma ali potolkli ali pa izganjali, spada menda k najbolj znanim balkanskim dogodkom iz polpretekle dobe.

Sredi kompaktnega osnovnega slovanskega prebivalstva pa se nahajajo še številne tuje narodne oaze, pred vsem turške. Turki so bili pred osvoboditvijo pred vsem spahije - graščaki, dalje pa zlasti meščanski element; po vseh mestih in sploh večjih krajih Macedonije je velik odstotek turškega prebivalstva. Razven tega pa ima Macedonija tudi turške kmečke naselbine, katerih največja se vleče v ozkem pasu po levi strani Vardarja od Ovčega polja nad Velešom do Dojranskega jezera ter se nadaljuje na grškem ozemlju tja na Kalkidiko; manjše turške kmečke naselbine so posejane še po porečju Bregalnice ter Strumice. Pripomniti je, da so to pravi Turki, ki so se povečini naselili tod že v prvi dobi po osvoboditvi Balkanskega polotoka.

Brez dvoma je, da bo število Turkov v osvobojenih pokrajinah hitro padalo. Veleposestniki bodo izgnili vsled agrarne oprostitve, turško mestno prebivalstvo na je imelo že sedaj premalo naraščaja in se je vzdrževalo le s priseljevanjem iz Azije; najdlje se bodo držali pač kmečki turški otoki. Vrh tega so se Turki v polpretekli dobi stalno izseljevali iz dežel, v katerih je zavaladal kristian; verjetno je, da bodo tudi iz Macedonije šliili v Malo Azijo.

Narodne otoke v Macedoniji, tudi v naši, tvorijo še Aromuni ali Kucovlahi. To je prebivalstvo romanskega pokolenja. Deli se na dve glavni, po poklicu zelo različni skupini; na nomadske pastirje, ki rede velike črede ovac ter se s nimi še vedno selijo, ter na Aromane,

ki žive le v mestih ter v večjih krajih in se pečajo z obrtnostjo, zlasti pa so dobri krčmarji in trgovci. V turški dobi so bili skoro izključni trgovci po Srbiji, kjer so jih imenovali Cincari; po macedonskih trgih prevladujejo še danes. Značilno je, da stoji Cincari popolnoma pod grškim kulturnim vplivom ter da nastopajo vedno skupno z Grki.

Gotovo je, da bodo Aromuni, bodisi pastirski nomadi kakor mestni Cincari, hitro izginili v narodnih državah. O tem nam priča Stara Srbija, kjer Cincarov ni več, bodisi da jih je izkonkuriral srbski obrtnik in trgovec, ali da so se kratkoma posrbili; vrga tega pa je njih število razmeroma majhno.

Cigani, ki so prišli na Balkan ob enem s Turki, ne pridejo toliko v poštev, pač pa so še važen element Židje, imenovani po njih prejšnji domovini, Španjoli, ki tvorijo nad polovico solunskega prebivalstva, precejšen odstotek pa tudi v Bitolju.

Macedonski narodnostni kaos se torej bistveno uredi že z ustvaritvijo narodnih držav in z odgovarjajočo delitvijo dežele; popolnoma pa bo izginila pomešanost po nekaj generacijah, ko bo narodna kristalizacija in asimilacija absorbirala tuje drobce.

S statističnimi podatki točneje predpiti navedene podatke je toliko kot nemogoče; kar jih imamo, so skrajno nezanesljivi, ker so iz turške dobe, nabrani po večini v narodno - politične svrhe. Vrh tega veljajo za staro, nedeljeno Macedonijo ter se ne nanašajo na novo razdelitev. Moramo tedaj pač počakati novega štetja.

Za natančnejše informacije opozarjam na številne Cviljeve študije, ki so pač najobjektivnejše; po Cvilju v glavnem je sestavljen članek dr. Niko Zupanića: Macedonija, v Zborniku Slovenske Maticice za leto 1904., ki je za slovensko občinstvo zelo poučen. A. M.

Spomenica.

Mirovni konferenci v Parizu o zahtevah kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Delegatom kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev je čast predložiti v tem aktu zahteve svojega naroda in povdariti soglasje teh zahtev z načeli, proklamiranimi tekstem svetovne vojne, in ravnotako njih soglasje s pogodi, ki bi edini mogli biti podlaga pravičnemu in trajnemu miru.

Okoliščine, ki so nastale v tej dolgi vojni, so privedle do izmenjave misli med srbsko vlado in njenimi zavezniki glede njenih nacionalnih zahtev in ponudbe Srbiji, od strani njenih zaveznikov. Vendar se ni nikoli razpravljalo o skupnih naših zahtevah, ker se je ta celotna razprava odložila na čas, ko bo prišla na dnevni red ureditev bodočega svetovnega miru.

Ta strašna vojna nikakor ni slutnja in nepriznana prikazen. Ravno nasprotno, bila je le logična posledica politike Nemškega cesarstva in načela, da gre sila pred pravico.

Skozi 43 let se je našim praviljala Nemčija, vedno zvesta sama sebi, na vojno. Čakala je samo na ugodni trenotek, da preseneti nekega dne ves svet s svojimi hitrimi vojnimi uspehi, ki naj bi ji omogočili trdno zgraditi svojo nadvlado nad celim svetom, ki se je medtem bavil z mislijo na pacifizem, z omejitvijo oboroževanja, s sklepom mednarodnih pogodb o razsodišču.

Po oslavitvi Rusije na skrajnem Iztoku, kamor jo je potisnila zavratna nemška politika, je prišla zraven priklopitev Bosne in Hercegovine zajedno in v zvezi s proglavitvijo neodvisne Bolgarije, kar bi bilo kmalu izzvalo evropsko vojno.

Potem se je pridružil Agadir, dalje albanska vstaja, ki jo je netila Avstrija, končno predlog Avstrije Turčiji, naj bi ustanovila Albanijo štirih »vilajetov«, predlog, ki naj bi zagotovil stremiljenju balkanskih narodov. Ta korak Avstro - Ogrske je imel za posledico ustanovitev balkanskega bloka, ki je s svoje strani povabil Turčijo, naj izvede reforme, določene po berlinski pogodbi; to je bil vzrok vojne balkanskih narodov proti Turčiji (1912).

Že v početku balkanske vojne si je Avstro - Ogrska »rezervirala« neke posebne pravice na Balkanu, da se je skrajno ogibala poseči v vojno. Kasneje je poskušala izzvati spor v vprašanju, ki bi jo bil spravil v preko nasprotje edine s Srbijo. Tako na pr. Prohaska zahteva; zahteva, naj Srbija odpokliče svoje čete iz Albanije, končno ultimatum Srbiji, ki je zahteval, naj zapuste Srbi Skader. Pozneje je vzpodbujala Bolgarijo, ko so se določale meje ozemlja, zavojevanjem v balkansko-turški vojni, naj vstopi v vojno proti svojimi tedanjim zaveznikom, čeravno je bila Bolgarija zavezana po zavezniški pogodbi, sprejeti razsodbo ruskega carja.

Vsa ta sovražna dejanja Avstro-Ogrske napram Srbiji so se pričela v onem času, ko je Srbija zavrnila avstro - ogrsko ponudbo, naj vstopi z njo v stalno carinsko unijo in da bi ji bila v zameno zagotovljena avstrijsko-ogrška pomoč v reševanju balkanskih vprašanj.

Naši zavezniki Antante poznajo napore, ki jih je napravila Avstro-Ogrska napram Italiji in Rumuniji, da določi ti dve sili za nevtralnost v oboroženem spopadu med Avstro - Ogrsko in Srbijo. Ker njeni predlogi niso bili ugodno sprejeti, je Avstro - Ogrska vzela za pretežno obžalovanja vredni atentat v Sarajevu in napovedala Sr-

biji vojno, s tem da ji je podala tak ultimatum, da Srbija ni mogla sprejeti vseh točk, če se ni hotela odreči svoji neodvisnosti.

Vsi napori, tako pri nas kakor pri naših zaveznikih, naše žrtve, ki so meje že na ponižanje, da podvržemo rešitev spora haaskemu razsodišču ali kakim mednarodnim konferencij, so bili zastonj, ker se je Nemčija odločila za vsako ceno sprožiti vojno.

Vse kar smo pravkar priklicali v spomin, je samo naštevaje zgodovinskih dejstev iz najnovejše dobe in omenjamo jih le, da pokažemo, da sta bili Nemčija in Avstro - Ogrska odločeni izzvati vojno, če bi jima Evropa ne dovolila, da utrdita svojo moč na Balkanu in jo raztezata do Perzijskega zaliva.

Z ohranitvijo Srbije kot neodvisne države pa so bila tesno spojena vprašanja svetovne važnosti. Zlasti je bilo tehtno vedeti, ho - li mogla prodreti Nemčija skozi Srbijo proti Carigradu in Perzijskem zalivu, ali pa bo ustavljena na tem pohodu in primorana odreči se nasilni politiki.

Radi svoje zemljepisne lege, ki jo postavlja med dva svetova in dve civilizaciji, je dosegla Srbija že pred stoletij mednarodno važnost prvega reda.

V boju proti Turkom po bitkah pri Čermentovu zraven Odrina leta 1371. in na Kosovem leta 1389. pa do zmage pri Kumanovem je imela Srbija proti polumeseču in turški tiraniji dvignjeno zastavo, kjer je bilo zapisano geslo: Za krščanstvo in svobodo. Srbija je postala v najnovejši dobi in sicer vedno zastran svojega zemljepisnega položaja prvobitnica za načela človekoljubnosti, pravice in prostosti proti teuton-skemu načelu sirove sile.

Naši zavezniki, katere je potegnili v to svetovno vojno avstrijsko - nemški napad kljub vsem njih prizadevanjem, da bi podvržli spor mednarodnemu razsodišču, so pokazali, da tudi oni želijo mir, da pa zahtevajo koristi celega sveta, naj se v bodoče ščitijo narodi, mali in veliki, proti podobnim brutalnim napadom, naj se krivci kaznujejo, naj se ustvarijo garancije, da se nikdar več ne ponove podobni dogodki in slednjič, naj se zagotovi vsakemu narodu svoboda in pravica, razpolagati s samim seboj in svojo usodo.

Nemčija se je zavedala, da so bili ob Marni uničeni njeni načrti in upanje na hitro zmago. Slutila je, da se bo z nadaljevanjem vojne, ki bo pogotilila milijone človeških življenj in milijarde gmotnih izgub, vedno pogostejše in čedalje silnejše vsak vpraševal, zakaj je Nemčija izzvala to svetovno vojno. Tudi je razumela, da svet ne bo verjel njenemu zatrdilu, »da so se domenele evropske sile, uničiti jo«, kajti tedaj ne bi bilo razumljivo, zakaj se je bila izognila in preprečila, da se predloži avstrijsko - srbski spor razsodišču v Haagu ali kakim mednarodnim konferenci.

Nemčija se je zavedala vse teže svoje odgovornosti. Zato je z namenom, dobiti vojno in izogniti se tej strašni odgovornosti, uporabila najbolj barbarska sredstva, kar jih je le mogla iznajti moderna tehnika, posluževala se je vseh sredstev, ki so ji bila na razpolago, ne prizanašajoč niti življenju, niti imetju nedolžnih in slabotnih. S takim bojevanjem je izzvala ne samo zgražanje vojujočih se narodov, ampak tudi nevtralnih dežel. Povzročila je, da je povzdignil veliki ameriški narod svoj mogočni glas proti vandalizmu, proti vojni podmorskih čolnov, ki so torpedirali in potapljali brez vsakega razločka vso tiste, ki so bili prisiljeni, potovati po morju. Zedinjene države severne Amerike so vstopile v vojno v imenu višjih principov pravičnosti in človekoljubja, da jih rešijo barbarstva, kakršnega ni poznalo vesolstvo še nikdar in da zagotove za vselej pravice in svobodo narodom. Tako je vojna dobila drugo lice in se prelevila v boj narodov proti nasilju in osvajanju.

Naši zavezniki, ravnotako kakor odlični predsedniki Zedinjenih držav severne Amerike, so povedali svojim sodržavljanom, da se bojujejo, ker žele zagotoviti vsem narodom, malim in velikim, pravico, svobodo, pravičen in trajen mednarodni mir na podlagi samoodločbe vsakega naroda. Pokazali so željo, zgraditi tako mednarodno organizacijo, ki bo zmanjšala bremena oboroženosti in bo v bodoče onemogočila prelivanje krvi in uničevanje oridobitev celih generacij, kakor se je to zgodilo v tej vojni s strani Nemčije.

Po teh slovesnih izjavah danih v odgovor na vprašanje, ki ga je stavila Nemčija o vojnih ciljih Antante in Zedinjenih držav severne Amerike, se je ves svet zavedal, da so se prvotni vojni cilji razširili in bili zavzeli obliko garancije za pravico in svobodo vseh narodov, velikih in malih. Kar se tiče neizogibnih žrtv, da se ukroti in zmaga pruski militarizem, so narodi radi privolili vanje v prepričanju, da bodo te žrtve zasiguralo bodočim rodovom njih svobodni in mirni razvoj. In sklep narodov, preliti svojo kri za to človekoljubno in vzvišene ideje, gre hvala, da je bil zmagani pruski militarizem.

Srbi, Hrvatje in Slovenci tvorijo eden in isti narod, ki ima že od davnaj svojo posebno prosveto in umstveno enoto. In danes je ta narod glede slova in umetnosti na vrhuncu modernega napredka. Naš narod, čeprav izmučen vsled dveh balkanskih vojn, je trdno sklenil tekmo sedanje vojne, ki mu je bila vsiljena, urediti ti končno-veljavno svojo narodno ujedinjenje.

Iz te zavesti svojega narodnega edinstva in iz čiste zavesti o pravičnosti svoje stvari, je črpal moč, da je vzdržal ta nov napot.

Kakor se je s podaljšanjem sovražnosti večalo število zavezniških držav vedno zastavo svobode in civilizacije, tako se je razvil značaj vojnih smotrov v smislu velikih načel o pravičnem narodov. Ampak mišljenje našega naroda je ostalo v začetku kakor ob koncu podobno samo sebi. Takoj v početku bojev se je strinjal ta narod v težnji, da doseže skupni cilj z geslom: »Združenje v eni državi«.

Po 15 mesecih odpora, pod pritiskom trikrat številnejšega sovražnika, napadene istočasno od nemških in avstro - ogrskih čet na severu in zapadu, od vseh bolgarskih sil na vzhodu, so se morale srbske čete med neprestanimi boji umikati s krono in kraljevo vlado najprej proti jugu, potem pa proti zapadu skozi Albanijo. Ko so se te iste čete reorganizirale na Krfu s pomočjo zavezniških, so zavzele pozicijo na južni meji Srbije. Tam so nadaljevale boj do končne zmage v septembru 1918, po kateri je bil pregan sovražnik definitivno s celega narodnega ozemlja.

Srbski, hrvaški in slovenski dobrovolci stare Avstro - Ogrske so tekmovali s svojimi brati iz Srbije v požrtvovalnosti v tej borbi. Skozi vse čas vojne so hoteli iz vseh krajev sveta, iz Rusije, Amerike, celo iz Avstralije, da se združijo pod prapori kralja Petra. Dosegli so število skoro 100.000 vojakov v srbski armadi. Iz avstro - ogrskih vjetnikov, pripadajočih našemu harodu, se je ustanovil leta 1916. v Rusiji armadni zbor pod poveljstvom srbskega generala. Ta armadni zbor je prihitel na pomoč Rumuniji, boril se je v Dobruži in njegovi vojni čini spadajo med najslavnejše v tej vojni. Ko je hiral Rusija v razsulu, je moral zapustiti to nesrečno deželo, deloma po Severnem morju, deloma po Daljnem vzhodu je dospel v Solun, kjer je zopet pričel boj, združen v jugoslovanski diviziji srbske armade. Zavzete Kozjake je delo te divizije. Tisti izmed njih, ki niso mogli zapustiti Rusije, se bore še vedno pod zastavami zavezniških v Sibiriji in na Murmanu.

Treba je poudariti to dejstvo, da ni bil namreč duh našega naroda nikdar bolj goreč in bojevit, nego v trenutku, ko je bila Srbija zasedena po sovražnih četah; da ni srbski vojak nikdar bolj dokazal neodoljivega duha, da niso jugoslovanski dobrovolci nikoli prihajali v tako velikem številu, kakor ravno takrat, ko je bil položaj najbolj kritičen. Takisto je v tej dobi odbila Srbija večkratno ponudbo posebnega mira, ki je prišla z avstro - ogrske strani.

Ta solidarnost Srbov, Hrvatov in Slovencev na bojnem polju je našla v vseh razredih ljudstva odmev, ki se je pokazal v spontanij manifestacijah po vseh naših deželah bivše Avstro - Ogrske in po Črni gori. Posledica je bila ustanovitev skupne vlade Srbov, Hrvatov in Slovencev v skladu s pooblaščenimi zastopniki celega našega naroda.

Tako je kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev izvršeno dejstvo, ki izira iz ljudske volje. Kraljevina Srbija je slovesno proglasila ujedinjenje vsega našega naroda v enotno narodno državo. Velika narodna skupščina v Podgorici je enoglasno glasovala v imenu našega naroda v Črni gori za ujedinjenje s Srbijo in z ostalim našim narodom v kraljevstvu Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Dejstvo združitve in ustanovitve kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev je bilo uradno naznanjeno vladam zavezniških in nevtralnih držav.

Dežele, kjer prebiva naš narod, obsejajo ozemlje v Južnih Alpah, ki meje na Nemško Avstrijo, na bregovih Soče, Mure, Drave, Save, Donave, Tise, Timoka, Vardarja in Strume in na obrežju Jadranskega morja. Naš narod se močno zaveda svojega narodnega edinstva. Ozemlja, kjer prebiva, so izredno važna z evropskega vidika zaradi svoje zemljepisne lege; večjejo osrednjo Evropo z bližnjim Vzhodom, s Sredozemskim morjem in Malo Azijo. Zadnjih pet stoletij sta skoro neprenehno bojevali krvave vojne za posest teh dežel dve veliki kontinentalni cesarstvi, Avstrija in Turčija; obe sta izginili.

Tekom teh stoletij se je Srbija vedno udeleževala teh bojev proti turški invaziji. Pred sto leti je začel pod Karagorgijevci in Milošem odlični boj za svojo neodvisnost in narodno ujedinjenje. Nadaljevala ga je do danes. Tudi srbski narod v Črni gori je bil v neprestanih bojih proti Turkom. V tej poslednji vojni je hotela Avstrija streti Srbijo in doseči Solun. Toda ona sama je bila uničena, dočim je izšla Srbija s pomočjo svojih velikih zavezniškov iz nie zmagovita in se organizirala v enotno državo z jugoslovanskimi deželami nekdanje Avstrije. Bodoči mir brezpogojno zahteva, da se vendar zagotovi v tem važnem delu Evrope pogoj za redno življenje; to pa je mogoče le z ustanovitvijo enovite države na podlagi narodnostnih načel. V splošno korist je, da se zagotove tej državi vse možnosti pravotnega obstoja. Samo na ta način se bo lahko ustalila in posvetila vse svoje sile svojemu gospodarskemu in umskemu razvoju. To pa je mogoče samo, če bo naš narod, ki je dosegel svojo neodvisnost, v polni meri rešil problem svojih državnih mej in sicer tako, da obsejajo vse one, ki spadajo plemenu Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Narodnostni princip nalaga to razrešitev kot izrecni pogoj novega položaja, ki naj ga ustvari mirovna konferenca.

Naša država ima narodnostni temelj, zato zahteva naš narod, kar mu

gre. Načelo narodnosti in samoodločba tvorita osnovo naših držav.

Potemtakem zahtevamo, da se prizna naši državi ujedinjenje vseh dežel, ki ji morajo pripasti v smislu narodnostnega načela.

Naše zahteve so torej pravične, pravne in širokodušne: enako so prožete principov, ki so jih zavezniške in prijateljske države slovesno proglasile kot priprave, da tvorijo podlago novemu redu v Evropi.

Noben narod v Evropi ni z večjim veseljem pozdravljaj načel, v imenu katerih so bojevali naši zavezniki in Zedinjene države severne Amerike to svetovno vojno, nego naš, ki se je ne prekinjeno skozi stoletja bojeval za ohranitev svojih narodnih svobod in v svojo obstoja.

Vsled junštva in samozatajevanja naših mogočnih zavezniških in Zedinjenih držav Severne Amerike, je ostala zmaga po izgubah in krutih opustošenjih v rokah onih, ki so se vzdignili za brambo pravice in človeške omike.

Zastopniki kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev prošio mirovno konferenco, naj pravično presodi njih zahteve in jih odobri.

Narodna vlada v Ljubljani z dne 12. decembra 1918. št. 201 n. l. o selilnih pristojbinah - in razlaganje iste te pristojbine odmerjajoče oblasti.

Iz vseh uradniških krogov prihajajo pritožbe, da se uradnikom, ki so bili uradno prestavljeni iz enega kraja v drugi kraj, ne odmerjajo isti selilni stroški, kakor jim grejo v smislu zgoraj navedene naredbe, ampak, da se priznava le pristojbine na podlagi § 6 a ali b c. n. nikakor pa tudi ne prevoznih stroškov, to je stroški za prevožno pohištva v smislu § 7.

V § 7 c. n. se izrecno določuje: Nadalje zaračunljive selilne pristojbine so prevozni stroški, medtem ko § 6 c. n. pravi: Kot odškodnina za pohištvo dobi uradnik, ako je samec, plačo za dva meseca, ako pa ima poleg sebe še enega ali več družinskih članov, plačo za 4 mesece.

Iz tega besedila §§ 6 in 7 c. n. pač sledi dovolj jasno, da grejo prestavljenemu uradniku prevozni stroški t. i. stroški za prevoz pohištva, kakor tudi odškodnina za pohištvo, kajti drugače bi naredba ne govorila v § 6 o odškodnini za pohištvo in v § 7 o prevoznih stroških.

Da je določbe §§ 6 in 7 c. n. edino je tolmačiti v zgoraj navedenem smislu, se pač da sklepati tudi iz pogovora med dr. Kukovcem, takratnim poverjenikom za finance in uradniško deputacijo iz Maribora, pri katerem se je gosp. dr. Kukovec izrazil dobesedno: Z naredbo o selilnih pristojbinah ste gg. uradniki lahko zadovoljni, država plača vse selilne stroške prevoza pohištva in izven tega pa še dva - oziroma štiri - mesečno plačo. To je menda dovolj jasno! Zakaj zdaj razni računski oddelki določbe §§ 6 in 7 c. n. tolmačijo drugače, in sicer na kvar uradništvu, je nezamisljivo. Dajte vendar svojim tovarišem, kar jim gre po zakonu in ne držite se starega avstrijskega načela, da se vsak predloži račun mora pretresavati, kakor bi se pralo zlato!

Če bi pa bila o tem oziru deželna vlada dala kakšna navodila, česar pa ne verjamemo, je s tem naprosena, da izda nemudoma naročilo, da je določbe §§ 6 in 7 c. n. tolmačiti edino le na ta način, kakor je zgoraj navedeno. Vsaka daljša selitev stane danes od 2500 - 4000 kron. - Kje naj vzame uradnik denar, da bo plačal več, kakor polovico selilnih stroškov iz svojega žepa?

Dr. Franc Peitler.

Novinski pregled.

»NOVOSTI« pišejo: Po povratku Lahov v Pariz čujemo, da hoče del francoske javnosti (Temps) dati Lahom koncesije v vprašanju Reke. »Temps« ne razume ali pa noče razumeti, kaj pomeni Reka za nas v narodnem in gospodarskem življenju. Kako bi »Temps« presojal stvar, ako bi na primer Anglija zahtevala od Francije Calais ali Le Havre ali Italija Marsiljo? Kako more delati našemu narodu tako krivico? Ta list pravi, da naj se Bakar uredi kot jugoslovanska luka. Dobil je celo nekega klavrnega inženirja, ki to kar resno zagovarja. Ta inženir niti ne pozna niti bakarskega zaliva, niti okoliščanskega terena. To je jedno, drugo pa je to-le: Kaj hoče potem početi Reka, ako bi bil Bakar jugoslovanski pristanišče? Ta monstrum se sploh ne more resno razpravljati. Kvarnerski zaliv je jednota in se ne more deliti ne nacionalno ne politično, ne gospodarsko - prometno med več gospodarjev. Nacionalno, geografsko in prometno spada nam, svojemu zaledju in tudi mora nam pripasti. Lah se zama zanašajo na popustljivost z naše strani v tem vprašanju. Ta borba se bo izvršila v njihovo škodo, pa naj odloči mirovna konferenca tako ali tako.

»PRIMORSKE NOVINE« prinašajo članek »Zašto mora Italija dobiti Istru, naše Primorje in Dalmacijo?« Na to vprašanje odgovarja prof. cav. Innozenzo Dall'Otto v Jakinu, ki je na svojem predavanju izjavjal, da so okoli 1000 pred Kristom navelila plemena trako-ilirska s podonavke strani na

dalmatinsko obal, od tam so šla preko morja do Tibere. Ta plemena so bili »probo Slavic«. Dolžnost je vlade, da se pobriga, da se ne bi dogodilo tako kakor leta 1000 pred Kristom, da bi Slovani prodrli v Italijo in celo do Rima. Zato mora biti meja Italije na slemenu alpskega Krasa, Snežniku, Reka s sledjem in vse dalmatinsko Primorje do Dinarskih planin mora pripasti Italiji. Moder je ta laški učenjak in v bodočnost gleda. E se non ridi ...

»HUMANITE« je pisala pred kratkim: To, kar pada posebno v oči, je brezprimerna imperijalistična upornost, katero z jedne strani kažeza Sonino in Orlando, z druge pa čudno izgubo razsodnosti Lloyd George in Clemenceau. Laški ministri postavljajo svoje jadransko vprašanje kakor trgovci, ki hočejo, da se jim plača. Oni se ne sklicujejo na pravico, oni samo štejejo svoje žrtve. Oni skušajo v svoji stvari samo zastrašiti svet s svojimi velikimi gestami in svojim krikom. Pa uspevajo. Uspehi so celo v tem, da se je pozabilo njihovo krivično postopanje s komaj osvojenimi Jugoslovani. - Okoli 30.000 Jugoslovancev je deloma v laških zaporih, deloma interniranih, deloma so zbežali. 30.000 Jugoslovancev so pognali kruti Lahi z njihovih domov.

»NOVO DOBA« v Splitu izjavja glede na položaj na mirovni konferenci in na držanje Italije, da je položaj vedno bolj moten in da tak tudi ostane, dokler se Lahi ne odrečejo svojih nepravilnih zahtev. Mi ne moremo niti pomisliti na možnost, da bi Wilson zapustil svoje stališče, ki je osnovano na istini in pravičnosti (pred očmi ima lista Dalmacijo!). Sprejeti laške zahteve bi značilo, pogaziti vsa lepa načela, za katera se je entente borila in izvršiti težek čin nevaležnosti napram narodu, ki tega ni zaslužil. Ne gre le za pravice našega naroda, gre tudi za ugled vse entente pred zgodovino. - Nam se zdi, da je entente malo mar za ta ugled pred zgodovino, mogočnikom gre samo za velike dobitve, na hvaležnost napram jugoslovanskemu narodu se pa še v sanjah ne spominjajo.

»GAZZETTA DI VENEZIA« izjavja glede na vabilo in dohod laške delegacije na mirovno konferenco, da so Wilson, Lloyd George in Clemenceau videli, da je nemogoče skleniti mir brez Italije. Pričeli so popuščati in udajati se, ako se niso že popolnoma udali. To je naša prva zmaga. Trmoglavci Wilson je najbrže sprevidel, da se meje Italije ne morejo določiti kar z jedno peresno potezo. Gotovo je, da se bo varoval dober glas Italije in da se bodo rešile vse njene zahteve. - Najbrže konec ne bo ravno tak, kakor si ga želi benečanski list.

»JOURNAL DU PUEPPE« pravi: Wilson govori Lahom tako-le: Vaš tajni dogovor ne more biti močnejši od javnega prava. Jugoslovani zahtevajo Reko, ki jim pripada po pravu. Lah so padli na to v ogenj in žugajo, da bodo vse pokvarili, ali pokvarili ne bodo ničesar, ako se bodo Wilson čvrsto držal. Kakor se vidi, se Wilson čvrsto drži.

»MATIN« izjavja, da je nemogoče misliti, da bi se predstavniki zavezniškov še dolgo časa obotavljali izreči rešujočo besedo, ki bi dala Reki statut, po kateremu bi bila dana Lahom svoboda, da ostanejo Lah, Jugoslovani pa dobe svoboden izhod na Jadransko morje. - »Matin« se je do nedavnega časa še najodločnejše zavzemal za laško pravico. Sedaj je kar naenkrat popustljiv. Menda vendar ne morejo prodreti Lah v prav z vsemi svojimi do skrajnosti pretiranimi zahtevami!

»LE TEMPS« priobčuje pogovor s češkim zunanjim ministrom dr. Benešem, ki je rekel med drugim: Pustili so nam naše zgodovinske meje, kar je Češka sprejela z velikim zadovoljstvom in to še toliko bolj, ker nismo nikdar zahtevali več in smo vodili klasično politiko v duhu Francije, to je, zahtevali smo samo to, da se nam vrnejo ugrabljeni teritoriji. - Čehi torej so dobili, kar jim je bilo ugrabljeno, nam Jugoslovanom se pa hoče ugrabiti najboljše dele jugoslovanske zemlje in jugoslovanskega naroda, najbolj potrebne za našo bodočnost. Ako se to zgodi, bo to krivica, ki kriči po maščevanju in mora biti maščevana.

»IL POPOLO D'ITALIA« piše: Vest, da se naši delegatje vračajo v Pariz, je bila sprejeta z živahnim zadovoljstvom ali 24 ur kasneje je bilo to zadovoljstvo zastrupljeno z vprašanjem, ali so laški delegatje odpotovali na svojo lastno inicijativo in samo na podlagi razgovorov z zavezniki ali pa so bili pozvani v Pariz na temelju zadovoljavajoče formule za sporazum. Samo v poslednjem slučaju se more reči, da so se laški delegatje vrnili v Pariz, drugače so šli v Kanoso. Ako je bil povratek v Rim tako bučen, zakaj je bil povratek v Pariz tako tih in skrit?

»NOVO VRLJEME« se bavi z delovanjem naše vlade in meni, da se vedno bolj kaže nespособnost naših ministrov, da bi napravili mir v deželi. Izdajajo ukaze kakor v času najhujšega absolutizma, poudarjajo pa demokracizem, po drugi strani pa uganjajo člove-

karso politiko in se ne brigajo čisto nič za potrebe prebivalstva. Tako piše list, ki hoče razdirati in škodo delati državi. List brani Radica. S tem je rešeno dovolj. Dr. Lorković, načelnik skupine okoli N. V. r. c., pa je zaveznik z vsakim, ki hoče rušiti, mesto da bi gradil v korist državi.

Politične vesti.

SLOVENSKEMU NARODU.

V dobri veri in silnem hrepenenju po boljši in svobodni bodočnosti se je po težkih vojnih letih in po trdih preizkušnjah moralne in materialne bede združili trojnim jugoslovanski narod v eno državo. Narodno enotna in gospodarsko močna domovina je bila in je naš ideal; država, v kateri bi vladal duh socialne pravičnosti, je bila naša zahteva.

Toda od dneva, ko je prvič posijala svoboda na našo domovino, smo doživeli mnogo razočaranja. Ogroženi smo na vseh straneh od sovražnikov, ki hočejo odtrgati kos za kosom od naše zemlje. Na zapadu nam je vzel Lah najlepše kraje naše domovine, isto hoče dočeti Nemci na severu.

Zadnji čas prihajajo s Koroškega najžalostnejše vesti. Vsled nezadostne obrambe smo izgubili vso Koroško, to nekdaj zibelko slovenskega naroda. Dan za dnem prihajajo čez Karavanke begunci, ki so izgubili in pustili doma vse, samo da si rešijo golo življenje.

Domovina, ki sama preživlja vse gorje posledic štiriletnih vojn, se pa malone ne zmeni za trpljenje svojih bratov.

Narod slovenski, jugoslovanski! V času težkih preizkušenj ne pozabi, da se v teh odločilnih dneh kuje usoda tvoja za dolgo vrsto let, morda za cela stoletja. Ne vdajaj se obupu in brezdelju, ampak stni se v močeno vrsto nepremagljivih borilcev za sveto stvar naše narodne svobode, da si tako sam priboriš tiste svoje brate in sestre, ki zdihujejo po naši krivdi pod težkim jarmom tujeja nasilja.

Zahtevamo samo to, kar nam pripada po osnovnih zakonih narodnega prava in v tem oziru ne priznavamo nobenega kompromisa. Ne damo si iztrgati tega, kar je naše, kar nujno rabimo in kar moramo dočeti.

Jugoslovanska akademska omladina ni pozabila v najhujši bedi na skupne ideale. Izjavljamo, da smo pripravljeno dati vse svoje duševne in telesne moči na razpolago za službo Domovini in Praviči.

Jug. akad. omladina v Zagrebu.

Naši kraji so proglašeni za vojno ozemlje, kar pomenja toliko, kakor da so za gotove zločine pristojna vojaška sodišča. Na to dejstvo opozarjamo vojaške obvezance in tiste zločince posvetnega in duhovskega stana, ki jih nagovarjajo, da bi se ne odzivali vojaškim vzklicem. Menda ni samo slučaj, da se vojaškim vzklicem niso odzvali večina v krajih, kjer župnikujejo Šusteršičevci. V tem oziru prednjačita Blejski kot in Bohinj, kjer pastirujeta znana petolizca izdajnika dr. Ivana Šusteršiča — Piher in Oblak. Vprašamo, zakaj se ne napravi energično konec pogubonosnemu delovanju teh dveh Šusteršičevih služabnikov?

KONEC DEBATE.

O »krivcih« govori in piše sedaj vsakdo, tudi — krivci sami. To pa so vsi oni, ki so mislili, da naj nova naša demokracija nadomesti v nekaj mesecih, kar je popeljal v tolikih letih — zabavljalo. Vsi oni gg. dopisniki iz civilnih in vojaških krogov, ki razglabljate koroške dogodke: Sedaj ni čas za to!

Reorganizacija armade. Ta je v prvi vrsti potrebna, in za petni ugled častniškega zbora, železna disciplina.

Štiri dolga leta je vihtel švabski častnik bič nad našim mozem, štiri dolga leta so žrle polne častniške obrednice, ko je stradalo naše ljudstvo. V ljudstvu se je porodilo sovraštvo, nesmrtna mržnja do vsega, kar je častnik, sovraštvo so jih, a ker so bili brez moči, je bila jeza neobogljene otroka. Danes je drugače. Se žive častniki, imenujem jih namenoma slovenske častnike. Postali smo dediči švabskih grehov, ali bolje, za njihove grehe se pokorimo mi. Blajajo nas vseposodi, na cesti, v lokalih, v časopisih. Saj je poceni, saj se ne bo nihče upiral, vojaška oblast mirno gleda, kako se sramoti njen častniški zbor, civilna oblast pa itak še nikdar ni ljubila vojaštva, ker gleda v njem le državnega parazita. Tako zvalimo le vse grehe na rame slovenskega častnika, on je kriv, da je naša armada demoralizirana, da je Koroška izgubljena.

Čutje, bratje, tudi glas od druge strani, čujte besede nje, ki je iz onih krogov, ki jih blatite, ki je 4. maja »sramotno pobegnili« s svojimi »cesarjevi« iz Področja!

Dali ste nam nalogo, da ustvarimo svojo armado na podlagi demokratičnih načel, armado disciplinirano in izvežbano. Sli smo na delo s srcem in dušo, saj smo prvič opravičljivi največje delo, delo ljubljani do svoje domovine. Namesto da bi nas bili podpirali, da bi bili podučevali narod, ste nas začeli sramotiti, da imamo v sebi še strup starega režima, hujskali ste zoper nas, krčali ste, da smo Prusi, ako si je v vojašnici upal kdo oporeči možu, ki je brez vsakega dovoljenja preločil svojo prisago in utekel domov, zmerjali ste nas, ako je kdo zahteval,

da ga vojak pozdravi, ker po vaških nazorih je demokratizem to, da smo mogli ravnati s častnikom tako kot se valjubi njemu. Mesto da ste proglasili novo bra mobilizacijo, ste, kratkovidni, poslali fante domov, naj se fante snajajo klobas, od nas pa, ki smo vztrajali v vojašnici, pa ste zahtevali, da branimi in zasedemo Koroško. Ostalo je nekaj poštenih fantov, s temi smo odšli kot prvi slovenski in sploh prvi organizirani oddelek na Koroško, še predno je stopil kak hrvaški ali srbski polk na koroška tla. Niste nas spremljali na kolodvor, kot ste s hrumom in trumom spremljali nad 40 avstrijskih maršbataljonov, za nami so šle psokke: To ste norci!

Vztrajali smo. Pričeli so se boji na Koroškem. Umaknili smo se pred predor, ker so vse prošnje po pomoči ostale brezuspešne. Podčrtajte rdeče, da takrat ni bil nihče obvezan služiti. Pet dni brez spanja, v neprestanem dežju, snegu, sem s svojo četo, ki je štela 21 mož vršil službo pri osmih strojinah, za kar je Avstrija rabila 134 mož. Tu sem videl čudeže junštva, dobre volje, samozatajevanja in vztrajnosti. Ko sem v viharji noči od 8. na 9. januarja nadzoroval straže, sem čul vprašanje: Gospod, ali smo res v celi Jugoslaviji samo mi? Srce mi je zakravelo, vse, kar sem imel v duši, sem izlil v frazo: »Fante, bo boljše!«

Kaj je bilo ono boljše? Da ste v času po onih bojih, popolnoma pozabili na nas, da ste nas bolj kot kdaj obkledali s parastiti, da ste razstrojili govorice, da samo žremo in da popivamo noč in dan, da se moštvo zgleduje nad nami in vlada splošna demoralizacija. Molčali smo, delali smo v postojankah, izobraževali moštvo s predavanji, naj omenim le, da je znalo ¼ mojega moštva pisati in čitati cirilico. Ko ste se bali boljšeje, smo se mi onostran predora smejali in bili srečni, ko smo videli fante našega bataljona. Ko ste vi držali križem roke, so Korošci, oni »krofarji«, organizirali na vseh koncih in krajih, tako da so otroci streljali na naše vojake, ko smo zasedli koncem aprila Sv. Jakob. Smejali ste se krofarjem in jim risali po Kurentu demarkacijsko črto, dokler vas niso ugnali, ko so pokazali, da so nasledniki onih Germanov, ki jim je vsako sredstvo dobro, da le doseže svoj cilj.

Ker niste mogli dobiti nikjer krivca, je pač zopet kriv častnik in nazadnje po njem demoralizirano moštvo. 4. maj je god krivde slovenskih častnikov za tistega, ki rešujejo domovino v Unionski kleti ali pa pred postjo. Kdor pa je boj videl, kdor ga je izkusil, ta govori drugače. Povem vam, od vas začetna para, da se nisem videl takega boja, kot je bil 4. maja, ker vajeni prejšnjih bojev, smo vedeli, da moremo pričakovati napad samo od spredaj. Danes ni bila vojna, kot smo je bili vajeni, hrbet je bil bolj nevaren kot čelo. Ako pa mislite, da se da s par sto možmi zavarovati prostor, ki bi ga sicer branila najmanj brigada, tedaj pridite in nas podučite! Kaj mislite, da bi morda zadostovale tablice: »Stoj. Svaba! Tu stoji četa Janezovi! Sam sem bil zvržen, ranjen sem bil, ko sem streljal s strojnico, na katero je streljalo troje sovražnih strojnic, ki so bile po višini terena nad menoj, a ko sem odstopil jaz, so skočili zraven fantje in streljali naprej. Vztrajali so na mestu, dokler niso dobili povelja za umik, ta pa je bil tedaj, ko so nam že v hrbet streljali s strojinami.

Iz povodnih dopisov prinašamo izjemoma ta odlomek dopisa od vojaške strani. To pa zato, ker nečemo nikomur delati krivice. Vemo in hvaležno priznamo, da so se nekatere formacije držale prav dobro, pri vseh polkih, nekatere pa prav slabo. Nevolja naroda se ne obrača proti junakom, ki so se boreli umaknili premoči, ampak proti onim, ki so se razbežali in raznesli negotovost in strah še med druge. Toda tega je sedaj konec. Da smo pa proti neosnovanemu napadom na častnike, zlasti pavšalnim napadom, se razume. Tudi kritika je zadeva narodne discipline.

JDS.

LDU. Split, 12. maja (DDU.) Včeraj je bil tu sestanek v svrhu organizacije Jugoslovanske demokratske stranke v Dalmaciji in Splitu. Sestanku je prisostvovalo številno meščanstvo vseh slojev. Posvetovanje je otvoril tajnik stranke za Dalmacijo, dr. Prvoslav Grigono, ter je bil na njegov predlog izvoljen za predsednika sestanku mestni župan dr. Ivo Tartaglia. Govorili so dr. Grigono, dr. Andjelinić, dr. Tartaglia in obrtnik Čulun. Odposlal se je brzojavni pozdrav regentu Aleksandru, dr. Trumbiću, dr. Smolaki in ministru Pribečeviću. Predlagana resolucija je bila soglasno sprejeta, nakar se je izvolil izvršni odbor za organizacijo v Splitu v zmislu stranke.

Kako drugod in kako pri nas. Ko se je pred nedolгим časom selil v Slovenijo premeščeni uradnik iz nemškega Celovca, so nam prijazni Celovčani spet pokazali svojo posebno naklonenost napram Jugoslovancem. Za vsak kozarček kompota in vsak kilogram moka potrebno je bilo dovoljenje, katerega je bilo iskati pri različnih oblastih. In kako iskati! Na dan prevažanja pohištva bil je ves čas finančni uradnik navzoč, ker si je imel ogledati vsak zabojček in plombitati voz po predpisih, veljavnih za inozemstvo. Za ta čin vpladnosti je moral premeščenec plačati finansi samo — 80 kron. — In kaj še je na meji: ta preiskava do kože, in kako srečen je bil tam finančar, ko je staknil malo kaseto z nekaj srebrnina. »Das

geht aber nicht nach Jugoslawien!« je vztrajal uradnik. In pri nas? Ko so se pred meseci selili iz Ljubljane nemški oficirji, odšli so s seboj ob razpadu armade sagrajeni živezi in drugo blago v množičnih zabojih. Dovoljenje za to so goj. kapetani imenovali na lahok način različni podčastniki. In ko se sele uradniki nemške in italijanske narodnosti, ki niso gotovo skazovali prijaznosti našemu ljudstvu za časa njih službovanja tu, odvažajo vsakovrstnega živjeza v obliki — celo vozove desk, kunce, kuretno jemljejo s seboj iz mest in trgov v Nemško Avstrijo in Italijo, in kake ovire se jim delajo, kdo jim preiskuje zaboje, kdo nalaga posebne pristojbine za to? Nič ni čuti o enem, ne o drugem. In kaj mislite, da se bodo ti ljudje s hvalečnostjo spominjali tu užiti dobrot? Kaj šel Smejati se bodo — tem vedno dobrim Slovincem! — Za pred par meseci se je moralo pritevati junštvu, če si je kdo upal v glavnem mestu Koroške na ulici ali v gostilni slovensko govoriti. Bati se mu je bilo najmanj — surovega zmerjanja. Gospodič-nama, ki sta na ulici slovensko kramljala, je se celo — oficir, ki jih ni poznal, ostentativno na glas voščil »Guten Tag, meine Damen«, da je vzbudil pozornost prehodnikov. In tu pri nas v glavnem mestu sliši nemščine vsak dan več. Ojačili so se spet in bati se jim ni nikogar. — Mnogim trgovcem, ki nemškimi strankam raje in boljše postrežejo kot Slovincem, posebno če so ti begunci, naj bi bila v izgled in posnemo kmetica, ki je na trgu nemško gospo slededje odpravila: »Was kostet das?« je vprašala Nemka. »Oroš« pravi kmetica. »Was ist das?« Nemka. »Če ne veš, pa se nauči,« odreže se prodajalka v veliko zadovoljnost drugih poslušalk.

Naše današnja poročila iz Beograda in Zagreba.

NOVE GRUPACIJE.

Beograd, 12. maja. Kakor se govori v parlamentarnih krogih, se ustanovlja nova strankarska grupa, ki naj tvori protitež proti demokratskemu klubu. V ta blok naj vstopijo Pašičevi starodilci in Narodni klub. Pogajanja, ki se vrše v to svrhu, so dospela haje že precej daleč in se računa tudi na podporo dr. Koroševske skupine. Na ta način se naj vstvari blok, ki bo nastopal v socialnih in gospodarskih vprašanjih radikalno proti nekaterim ukrepom Demokratskega kluba, ki ima danes večino v Narodnem Predstavništvu za seboj. Seveda je še veliko vprašanje, če bodo starodilci zadovoljni s sodelovanjem dr. Koroševske grupe. V slučaju, da bi prišlo do zblizanja med hrvaškimi separatisti in Pašičevimi radikalci, grozi narodnemu klubu, ki v zadnjem času itak ne stoji na posebno trdih nogah, razpad, oziroma da pride do razkola, ki bi novo grupacijo onemogočil.

DEMOKRATSKI KLUB ZA ENKRATNI NABAVNI PRISPEVEK DRŽAVNIM URADNIKOM.

Beograd, 12. maja. Danes so intervenirali zastopniki Demokratskega kluba pri tozadevnih ministrstvih glede izplačila enkratnega nabavnega prispevka za uradnike. Pričakuje se, da bodo tudi druge stranke podvzle slične korake, da se doseže čim hitrejši in boljše uspeh.

IZ DEMOKRATSKEGA KLUBA.

Beograd, 12. maja. Danes popoldan je imel Demokratski klub sestanek, na katerem se je med drugim razpravljalo o vprašanju strankinega tiska. Sestanka so udeležili tudi 4 zastopniki iz Makedonije, ki so jih ostali živahno pozdravili. Pričakuje se, da bo tudi ostali del macedonskih poslancev vstopilo v Demokratski klub.

TAJNA SEJA NARODNEGA PREDSTAVNIŠTVA.

Beograd, 12. maja. Danes popoldne ob 5. uri se je vršila tajna seja Narodnega Predstavništva, na kateri se je razpravljalo tudi o vprašanju medstrankarske konference in o verifikaciji mandatov, ki do sedaj še niso bili verifikirani. Poleg tega se je razpravljalo tudi o drugih internih vprašanjih. Razvnela se je ostra kontroverza med dosedanjimi člani bivšega srbskega liberalnega kluba in se je bivši minister Ribarac javno odrekal onim svojim ožjim prijateljem, ki so s Velikovcem na čelu vstopili v Demokratski klub. (Bivši srbski liberalni klub je štel v celem 6 članov, od teh so vstopili v Demokratski klub 4, tako da sta ostala v klubu samo še 2 člana.)

ODPOTOVANJE INTERPARLAMENTARNE KOMISIJE.

Beograd, 12. maja. Udeleženci interparlamentarne konference bodo odpotovali jutri dopoldne s ekspresnim vlakom preko Italije v Francijo in Belgijo. Današnji listi so poročali, da se bodo te komisije udeležili tudi 3 člani Jugoslovanskega kluba, kakor se pa sveder izve, člani Jugoslovanskega kluba ne bodo odpotovali.

VPRASANJE NAŠE VOJNE MORNARICE.

Beograd, 12. maja. Kakor je poročala beogradska »Slobodna Riječ«, je določilo finančno ministrstvo 33 milijonov dinarjev kredita za našo vojno mornarico. Kakor pa naš poročevalec izve iz zanesljivega vira, ta vest ne odgovarja resnici, ker je treba čakati na ukrepe iz Pariza, ali bo mirovna konferenca sploh dovolila kraljestvu SHS, da ima svojo vojno mornarico.

DRŽAVLJANSTVO.

Beograd, 12. maja. Hči bivšega ruskega poslanika v Beogradu, Hariviga

je zaprosila za državljanstvo v naši kraljevini. Vlada je tej prošnji ugodila. ZDRAVSTVENO STANJE MINISTRA

DR. LUKINIČA.

Beograd, 12. maja. Zdravstveno stanje ministra dr. Lukiniča se ni do sedaj še izboljšalo. Danes je poslal regent Aleksander svojega adjutanta v privatno stanovanje ministra, da se informira o njegovem zdravstvenem stanju.

REGENT ALEKSANDER NATANČNO INFORMIRAN O DOGODKIH NA KOROŠKEM.

Beograd, 12. maja. Danes je sprejel regent Aleksander v daljši avdienci ministra dr. A. Kramera, ki ga je natančno informiral o dogodkih na Koroškem in zlasti o zločinih Nemcev. Na prestolonaslednika je napravila slika o dogodkih na Koroškem zelo globok vtis in je opetovano izrazil svojo globoko žalost in sožalje nad tolikim trpljenjem koroških Slovincem. Izrazil je nado, da je to zadnja izkušnja, ki jo mora pretrpeti naš narod in naglašal, da bo morala država voditi natančne račune, da slovenski mučeniki dobe svoje zadoščenje.

PRORAČUN ZA LETO 1919/20.

Beograd, 12. maja. Kakor izvemo, bo vlada koncem prihodnjega tedna in zadnji teden meseca maja predložila Narodnemu predstavništvu proračunsko osnovo za leto 1919/20. Pričetkom meseca junija se bo pričela budgetna debata v Narodnem predstavništvu. Do odobritve proračuna bo predloženo budgetni provizorij za vsak mesec posebej.

REGULACIJA VALUTE.

Beograd, 12. maja. Priprave za regulacijo valute so v polnem teku. Te priprave se vrše na osnutku svojedobnih izjav ministra dr. Ninčiča. Kakor izvemo, bodo življali oni, ki podpišejo državne bone, posebne privilegije, ker bo postavljali za izmeno kron, ki jih bodo vplačali ljudje v bonih, višji kurznemci pripravljajo proti mirovni pogodbi svoje protipredloge.

Geneve, 11. maja. Nemški delegati pripravljajo proti osnutku mirovne pogodbe, kakor ga je izdelala Antanta, svoje protipredloge. V krogih Antante se zatrjuje, da bodo nemški protipredlogi kratkoma zavrnjeni. Govor grofa Brockdorffa na prvi seji mirovne konference je dosegel na vse prisotne jako neugoden vtis, posebno na Wilsona. V antantinih krogih se priznava, da so pogoji preliminarne mira takšni, da bodo Nemci za vso bodočnost vrženi iz gospodarskih krogov.

BREZ ODSKODNINE?

Beograd, 12. maja. Današnja beogradska »Pravda« priobčuje pod naslovom »Brez odškodnine« članek, češ, da Srbija ne bo dobila nobene odškodnine od Nemčije. Po naših informacijah utegne biti vest »Pravde« točna. Antanta je namreč odločila, da dobi od 20 milijard vojne odškodnine, ki je mora plačati Nemčija, Belgija 2½ milijardi, a na našo kraljevino se mirovna konferenca ne ozira. Italija se trudi, da prizna Antanta vse državno imetje, ki je bilo preje lastno avstro-ogrske mornarice, v naši državi kot nekako garancijo za vojno odškodnino, ki jo mora plačati Avstrija. Po tem krivičnem principu bi moralo naše kraljestvo, ki je bilo zlasti v svojem srbskem delu pod Nemci, Madžari in Bolgari, plačati še nekako vojno odškodnino Italiji. — Vlada mora storiti vse, da se ta krivična namera Italije prepreči.

GONJA PROTI POSAMEZNIKOM.

Beograd, 12. maja. Današnja »Pravda« prinaša sledečo domačo vest pod naslovom »Razburjenje med trgovci«. Po mestu se širijo alarmantne vesti o tem, da je vsa naša uvozna in izvozna trgovina z Avstrijo v glavnem prepuščena gotovim trgovcem in proizvajalcem ter popolnoma odvisna od dunajskih trgovcev. Naši trgovci so valed tega silno ogorčeni ter vale krivdo na nekega višjega uradnika v trgovskem ministru, ki je baje že preje vse to pripravil na Dunaju. Ministrstvo za trgovino se zato pozivlja, da objavi resnico, ker se v mestu trdi, da je sklenjen nek dogovor z dunajskimi trgovci. Upamo, da so te vesti brez podlage, ker bi tako postopanje silno škodovalo interesom naših trgovcev. Zato pa tudi zahtevamo, da izda ministristvo kako pojasnilo. — Razven tega tožijo naši trgovci nad neprijaznostjo in odurnostjo omenjenega uradnika napram njim, medtem ko je nasproti tujim trgovcem zelo prijazen. (Zdi se, da meri pisava »Pravde« na šefa oddelka za uvoz in izvoz dr. Slokarja, ki je Slovincem Upamo, da bo uradna izjava ta očitanja ovrgla in dokazala, da so vsi ti očitki brez redne podlage.)

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Na fronti.

Ljubljanski dopisni urad poroča: Dne 13. t. m. dopoldne: Južno Spodnje-ga Dravograda so se danes zjutraj razvneli novi boji, pri katerih je sodelovalo obojestransko topništvo. V splošnem položaju neizpremenjen.

Sokolskemu zletu v Čakovcu je prisostvovalo 70 Sokolov iz Maribora, 40 iz Celja, 20 iz Ljubljane, 60 iz Ormoža in 20 iz Ptuja.

Telefonska zveza Beograd - Pariz. Iz Beograda poročajo, da se dela na ustanovitve telefonske zveze med Beogradom in Parizom za uradno, kakor tudi za privatno porabo.

»Cillier Zeitung«, Celjska »Drustsche Wacht« naznanja, da je je oblast nasvetovala, naj spremeni svoje ime. Pravi, da nasvet velja za ukaz in zato se bo list odlej imenoval »Cillier Zeitung«.

V Zalcu je oblast zadnje dni zaprla gostilno odpadniku Karlu Janiču, proslulo znanemu junaku iz časa svetovne vojske. Kako je ta mož grozil slovenskim ljudem in kako divje strupeno je povsodi javno zabavljal med vojsko čez »srbske usivce«, tega se mu ne more nikdar pozabiti. Mož, za kojega ni obstajala nikdar v Avstriji kaka postava, saj je imel denarja dovolj, da je v sili podkupoval razne barone, ki so potem zanj intervenirali, ima sedaj časa, da premišluje sam v svoji gostilni o dnevnih in letih, ki so bila. V Zalcu je bilo dosti značajnih ljudi, ki so mu že med vojsko pokazali odkrito zaničevanje, so pa še tudi danes pri nas taki, ki brez njega ne morejo živeti. Slovenci smo pač ponosen narod, ki nekaj da na svoj nacionalni čast.

Ljutomer. Pred kratkim vidim delavske bukvice podpisane od tukajšnje občinske tajnika z pristavkom »Abgemeldet, den ... Lutenberg am — Gerent naše občine zaveden naroden prem — je v tem oziru vendar nekoliko premehak. Nima dovolj energije, tega trdovratnega nemškutarja iz občinske pisarne pogosti, kar bi tem lažje storil, ko ima za to mesto ponudbe od sposobnih zavednih narodnih ljudi. Pripominim še, da so bile omenjene delavske bukvice ta mesec podpisane.

Iz gornjegrajskega okraja nam poročajo, da je tam še vedno v službi zagrižen nemškutar gozdarski uradnik Alfred Maizenowitsch, krčmar, vinski trgovec, lesni trgovec, poštar, kožar in trafikant. Pri zadnjem ljudskem štetju se je dal vpisati za Nemca ter je svoje pristno nemštvo tudi povsod in vsikdar kazal in vsiljeval. Mnenja smo, da v našem čisto slovenskem okraju ne potrebujemo v državni službi takih ljudi.

Neodrešena domovina.

Nemško divjanje v Železni Kapli.

Poročajo nam: Nemške tolpe, ki so 5. t. m. prodirle v Železno Kaplo, so nas popolnoma oropale. Cesar niso mogli ti divjaki odpeljati, so pa uničili. Nemci so divjali hujše kakor Huni. Sočutje do bližnjega jim je popolnoma neznano. Ne priznajo ne starcem ne ženam. Župnišče so povsem izropali. Cesar niso mogli odnesti, to so uničili, živino poklali, okna pobili, tako da je župnišče podrti enako. Pri gerentu Miroslavu Drobnicu je tudi vse izropano, razbito in podrt, tako da je prišel Mahoma ob vse premoženje. Trgovci Papovi in njeni okoli 90 let stari materi so vse odnesli, ostalo jima je le pusto zidovje. Trgovci Repičevi, ki je pred druhaljo pobegnili, so vse razmetali, vrgli na ulico, uničili, česar niso odnesli, tako da je ob vse premoženje. Kmetu Jegertu so prodali na javni dražbi njegovo hišo v trgu. Organista Haderlapa, obh tajnika Piskernika in orožniško postajo so popolnoma izplenili. Kmetom v okolici, tako na Obirskem, Lobniku, Remšeniku in Reberci so vso živino pobrali, živila odnesli, obleko, perilo, županu iz Bele so stavili hišo na dražbo. Najbolj so prizadeti: Piskernik, Košnik, Prusnik, Stopar, Male, Auprecht, Vrtnik, župnišči na Obirskem in Reberci, Ivanu Vrtniku sta nastavila dva vojaka puški na prsi, češ, da ima še več obleke in ako je ne da, ga takoj ustrelita. Prisilila sta ga tako, da jima je pokazal skrito obleko. Ropajo še nadalje in zapirajo Slovence ter jih odvažajo v Celovec. Kmetu Jegertu, čeprav ima hudo bolno ženo, so odgnali v Celovec, Velfelna so v Kapli zaprli. Škoda je velikanska, neereča grozna. Prosimo pomoči.

Iz Pulja so odpeljali v Trst pred kratkim tudi Sergija Krmpotiča. Oče je na Sardiniji. Drugi sin dr. Mario se nahaja v Jugoslaviji. Inženirja D. Kaftanica so tudi prišli in odpeljali menda v Italijo. Sestra Elekta Lastuvska je učila otroke za prvo vs. obhajilo. Neki dan so izvožali karabinjerji, vzeli knjige in razglali otroke ter sestro nesramno ozmerjali.

Iz Prekmurja poročajo: Razmere v Prekmurju so neznosne, hujše, kakor so bile kdaj prej. Nobeden Slovenec si ni svest življenja. Blizu Munoštra-Sv. Gothard so Madžari ustrelili 10 nedolžnih Slovencev, v Bakovcih, Murski Soboti in Adrijancih so ustrelili 3 slovenska dekleta, ker se niso dale onečastiti, in 2 mladenčca, ki sta jih branila.

4%
Podpisujte držav.
posojilo!

Fovsko društvo »Ljubljanski Zvon«
priredi v petek, dne 16. maja t. l. točno
ob 20. uri v veliki dvorani Narodnega
doma koncert. Sodelujejo: godalni kvar-
tet **ga. Rikard Zika (I. viol.)**, Ivan

Trost (II. gosli), Mirko Dežela (viola), Lado Zika (čelo), g. Fran Mohorič, član Narodnega gledališča (tenor), gđ. Nelka Potočnikova (klavir), moški osmerosep, moški in mešani zbor. Ljubljanskega Zvonca, Pevovodja br. Zorko Prelovec. Vstopnice od torka dalje v trafiki v Prešernovi ulici št. 54.

Koncert Glasbene Matice. O tem koncertu ne poročamo, ker nismo dobili vstopnice, dasiravno je to sicer običajno.

F. M. Dostojevskij, Besi. Roman v treh delih. Pravkar je izdala Tiskovna zadruga krasen prevod enega največjih svetovnih romanov: Dostojevskega, Besi. Baš v današnjih časih je to delo velike važnosti, kajti kdor hoče razumeti današnjo rusko revolucijo, ta mora čitati Besi. V Besih nam odkriva Dostojevski življenje ruske družbe v sedemdesetih letih. Ta generacija je predhodnica današnje revolucionarne. Besi je preložil Vladimir Levstik. Njegov prevod je lepši in popolnejši od marsikaterega prevoda velikih narodov. Besi, ki so izšli v dveh zvezkih, slovenski inteligenci najtopleje priporočamo. Prvi zvezek velja 16 K, drugi 14 K, po pošti 8 K v več. Oba zvezka skupaj se naročata pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Gospodarstvo.

ODDELEK ZA KMETIJSTVO DEŽELNE VLADE ZA SLOVENIJO.

Od strokovne strani dobimo in priobčujemo:

Ze dalje časa slišimo pritožbe o tem oddeku, ker pa se ne kaže, da bi se nedostatk skoraj popravili, moramo za določiti izročiti javnosti.

Oddelek ima svojo pisarno v pisarni Slovenske kmetijske družbe in je za navadnega zemljana sploh nevidljiv, kje se kmetijska družba neha in oddelek za kmetijstvo začne. Skrajno neugodno za kmetje se nam zdi, da je njegova stanovska organizacija sedaj tako ozko splojna z vlado. V marsičem bi morala kmetijska družba svoje stališče nasproti vladi zavzeti, kar pa je pod sedanjimi razmerami popolnoma izključeno. Da bi predsednik kmetijske družbe sam sebi kot načelnika oddelka za kmetijstvo kritikoval, skoraj ni pričakovati.

Za vsako panogo kmetijstva bi trebal pododdelek, za vsak tak pododdelek bi moral biti referent strokovnjak dotične stroke. Za nekatere panoge še ni referentov strokovnjakov — za druge pa so strokovnjaki tukaj in ti pa morajo čakati vpostavitve oddelkov, za enkrat rešuje zadeve njihove stroke morebiti kak pisarniški uradnik.

Nastavljajo se ljudje za posle, o katerih nimajo pojma. Tako n. pr. se je nastavljal v žrebčarno rezervni nadporočnik, trgovec — Specerist, kateri je služil pri infanteriji in se sploh s konji ni nikdar pečal. Tega gospoda se pošlje po žrebce v Nemško Avstrijo, katere kupuje za nas brez kontrole tamkaj v nemško — avstrijski službi stoječi častnik. Omenjeni nadporočnik mora tudi nadomestiti živinozdravnika, akoravno imamo pri oddelku za kmetijstvo veterinarje — kateri imajo potem čast žrebce v Ljubljani prevzeti in konstatirati eventualno kako kužno bolezen, katera se je pripeljala z žrebcom vred iz Nemške Avstrije.

Radi priznava, da je pri oddelku veliko dobre volje, vendar prvo kar je potreba, je organizacija urada samega, potem bo pa ob pridnem sodelovanju kmetovalcev samih gotovo se dalo veliko izvršiti. Tako kakor je pa sedaj, pa ne bo moglo več dolgo iti. Naše neurejene razmere tirajo naše brate v nekdanji Štajerski, da začenjajo hoditi v marsičem svoja pota. V kratki dobi so si ustanovili živinorejski odsek, konjerejski odsek Slovenske kmetijske družbe, da morejo sploh započeti smoteno delo v teh panogah nadaljevati.

Pri nas tukaj pa vse spi, v prepričanju menda, da je itak pri nas vse najboljši.

Priporočamo deželni vladi, da vzame to zadevo v pretes — in ukrene kar je potrebno, sicer morajo pa zadevo vzeti v roke naši člani narodnega predstavništva.

VAŽNO ZA ZAMENJAVO KRONE!

Beograd, 13. maja. Finančni minister dr. Momčilo Ninčević je izjavil, da bo država nudila posebno priznanje onim, ki so podpisali prvo jugoslovansko državno posojilo in sicer s tem, da izide v kratkem naredba, s katero se določa, da bodo imetnikom 4% bonov ob svoječasni zamenjavi stare krone v novo jugoslovansko valuto priznane neke posebne ugodnosti. Med drugimi se bo ob zamenjavi imetnikom teh bonov dala za 5% nove valute več, ko sicer za popirni denar.

Za stare avstro-ogrske krone se je plačalo v Curihu v Švici 6 t m za 100 kron 21'25 švicarskih frankov, za 100 čehoslovanskih kron 38'10 švicarskih frankov.

Licitacija vojnega plena. LDU. Beograd, 12. maja. Ravnateljstvo zalag vojnega plena ima na dan 20. maja odprto licitacijo v svojih prostorih v Beogradu, Travniška ulica št. 2, v svrhu prodaje nastopnih rud: 1600 ton manganove rude, 420 ton železne rude limonita, 1670 ton pirita, 320 ton bakrene rude in 315 ton bakrenega mata. Ruda je v vlačilnih čolnih pri Beogradu. Pogoji za ta licitacijo so: Za vsako smerjenih rud se morajo zla-

žiti oferti posebej. Ravnateljstvo prodaja navedene količine brez jamstva za primanjkljaj, a tudi ne bo zahtevala doplačila, če bi bilo rude več. Ponudnik more izmeriti rudo na svoje stroške, pa plača v tem primeru, da količina ni polna, toliko manj od izlicitarane cene. Ako pa se najde povišek, plača istotako ravnateljstvu na isti način razliko. Kupljena roba se prodaja v vlačilnih čolnih, izkrcanje in prevoz rude pa se vrši na stroške kupca. Ako kupec želi, da se prevoz vrši vodnim putem na kak drugo točko kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev, mu ravnateljstvo dovolji, da se posluži vlačilnega čolna, v katerem je blago, brez posebnega doplačila, a s pogojem, da odpelje in pripelje ladijo nazaj na svoje stroške in v stanju, v kakršnem je bila. Vlačilna ladija se mora vrniti tekom meseca dni, v nasprotnem primeru se bo zahtevala sodnim putem. Ako kupec želi, izvoziti blago v kako zaveznisko ali nevtrajno državo, se more istotako poslužiti vlačilnice, v katerem je blago, a prej mora dobiti izvozno dovoljenje od pristojnega ministristva. V tem primeru mora vrniti ladijo najpozneje v 2 mesecih na svoje stroške. Interesirancem dovoljuje ravnateljstvo, da smejo vzeti iz ladij potrebne vzorce v svrhu analize. Istotako daje ravnateljstvo na ogled analize, izvršene na račun ravnateljstva po strokovnjakih. Licitacija je veljavna, ko jo odobri pristojna oblast, ako najde ponudbe zadovoljive. Po odobreni licitaciji mora kupec odvzeti blago najpozneje tekom meseca dni. Ako tega ne stori, se vrši druga prodaja na njegove stroške in je odgovoren tudi za eventualno razliko v prodajni ceni. V kolikor ne zadostuje vložena kavcija za pokritje razlike prodajne cene in stroškov pri drugi prodaji, jamči kupec s svojim premoženjem. Ravnateljstvo pa nima nikake pravice na razliko morebitne višje cene dosežene pri prodaji. Denar za kupljeno blago mora položiti kupec takoj v dinarjih, ko odobri ravnateljstvo prodajo in jo objavi. Pristojna oblast mora v roku 10 dni odobriti ali ovreči prodajo. Ponudbe se na dan licitacije vlagajo najpozneje do 12. dopoldne. Kavcija se polaga v srbskih dinarjih ali francoskih frankih, državnih ali državno zavarovanih papirjih in sicer: za manganovo rudo 3 dinarje od tone, za železno rudo, pirat in bakreno rudo 2 dinarja od tone, za baker 100 dinarjev od tone. Licitanti, ki so tuji podaniki, polagajo dvojno kavcijo. Kavcija se mora položiti dan pred licitacijo pri blagajni ravnateljstva in pri oddaji ponudbe to izkazati.

Gremij trgovcev v Ljubljani pozivlje vse trgovce in trgovske pomočnike, ki bi želeli nastaniti se v Bitolju, da mu naznanijo natančen svoj naslov najkasneje do 22. majnika t. l.

Trgovci in obrtniki, ki bi se odločili otvoriti v Bitolju trgovino in obrtvališča, se pozivljajo, da se zglasijo do 25. maja v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, kjer dobe glede etabliranja važne informacije.

»Pravo laško suknjo« brnske provenienčne. »Jugosl. Ek.« poroča, da so se zagrebški trgovci, ki dovažajo z Reke laško tekstilno robo in suknjo, nemalo začudili, ko so videli, da je 80% ali 90% suknja, ki ga nam pošilja Italija za drag denar, pravo pravcato brnsko blago. Z Italijo je imela bivša avstro-ogrska monarhija razne kompenzacijske posle. Med kompenzacijskim blagom je zavzemalo suknjo važno mesto in ogromno število vagonov brnskega suknja je bilo odpeljanih v Italijo v zameno za topove in municijo. V Italijo je šlo suknjo strošno po ceni, municija pa je bila silno draga. In sedaj prodaja nam Italija to brnsko suknjo po odušastih cenah in se zraven smeja.

Ogrskim in nemškoavstrijskim zavarovalnicam je prepovedano delovanje v Jugoslaviji.

Nova denarna jednota v čehoslovski republiki. Čehoslovanska republika uvede frank kot denarno jednoto. Razlog je v glavnem ta, da bo Čehoslovanska največ tržila s Francijo in balkanskimi državami. Jugoslavija dobi kot denarno jednoto dinar, ki bo iste vrednosti kakor frank.

Trgovski dogovor med Lahi in Čehi. Iz Rima poročajo, da je bil te dni med Italijo in čeho - slovaško republiko podpisan trgovski dogovor, po katerem se organizirajo specialni vozovi na železnicah. Uradniki za ta posel bodo pridodani trgovski zbornici v Milanu in Trstu.

Brzjavna zveza Praga - Portugal. Čehoslovanski poštnobrojavni minister je podal poštnemu ravnateljstvu v Lizboni predlog za ustanovitev brzjavne zveze med Portugalom in Čehoslovansko.

Najnovejša poročila.

(Naša izvirna poročila.)

ANGLEŠKE SUFRAGETKE PROTI BOLJŠEVIZMU.

London, 11. maja. Mis Pankhurst, znana voditeljica angleških sufragetek, je povodom svoje kandidature v angleški kabinet v Central Hall Westminster govorila znamenit govor, v katerem je izjavila, da angleške žene povsem odklanjajo ideje boljševizma. To gibanje je imenovala produkt opasne mednarodne bande, ki nastopa v imenu delavstva, pa pri tem niti ne ve, da jo vodijo na vrhovi nemški in drugi mednarodni močniki. Oni sami so v Rusiji inscenirali boljševizem in se pri tem poslužili bolnih ruskih prilik v nemškem interesu. Anglija ne potrebuje nobene sestavine boljševiškega nezmisla, niti njegovega tiranstva. Prišel je čas, da izbramo med željo za razbijanjem in željo za koristnim delom in trdno državno in družabno organizacijo. — Ta govor radikalne reformacije je znamenit, ker kaže, da je tudi skrajna levica nasprotna boljševizmu.

NAŠE MEJE. — KOROŠKO IN REKA V PARIZU. — LAŠKE SKRBI. — POGODBA ALI DEKRET?

Lucern, 12. maja. Z jugoslovanskim vprašanjem se peča posebna komisija, kateri predseduje Tardieu. Njeno komisijsko poročilo bi imelo biti končano 10. t. m., vendar se pa to ni zgodilo. Prvotni predlog je nameraval potegniti mejo med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo tako, da bi pripadel Jugoslaviji ves slovenski del Koroške, dočim bi se v mešanem delu Koroške okrog Celovca na pravil plebiscit. Odhob petorice je ta prvotni predlog komisije vzel na znanje. Pozneje ga je pa reasumiral. Verjetno je, da se bo naša meja na Koroškem potegnila v zmislu naših želja, zlasti ker smatrajo takšno ureditev za kompenzacijo za druge naše izgube okrog Trbiža in v Primorju. Potem, ko je prvotni komisijski predlog propadel, je celo vprašanje za nekaj dni odloženo. — Wilson je energično demantiral vesti, da bo v vprašanju Reke količkal popustil. O njem se sedaj zopet poroča, da misli zapustiti Francijo 5. junija. Do takrat bo morala Nemčija že zdavnaj podpisati.

— Laška zadrega rase. »Corriere della Sera« pravi, da bodo bivšo Avstro - Ogrsko uredili tako, da bo iz tega nastala zveza, v kateri bodo gospodarili Slovani v zvezi s Francozi in kole ost bo naperjena proti Nemcem in Lahom. »Scolore« piše o miru nacionalistov in imperialistov. Lahi vedno jasneje vidijo, da se ustvarja enotni blok vseh slavanskih držav, Romunije, Grške in morda tudi Ogrske s sodelovanjem Anglije, Amerike in Francije, nasproti dvema izoliranim državam, Nemški in Italiji.

NOV RED.

Lucern, 12. maja. Nova ureditev medsebojnih razmer in zlasti prometnih in finančnih med državami, nastalih na teritoriji bivše Avstro - Ogrske, se bo izvršila na pariški konferenci, toda ne v mirovni pogodbi, ampak z dekretom konferenc, v kolikor ta vprašanja ne tvorijo dela mirovne pogodbe. (Iz teksta mirovne pogodbe je namreč razvidno, da se internacionalizirajo reke Labe in Veltava, Odra, Nijem in Donava nižje Ulma z vsemi postranskimi kanali. Donavo bo opravljala mednarodna komisija itd.)

Društvene vesti in prireditve.

Mesečni sestanek slovenskega zdravniškega društva v četrtek 15. t. m. ob 4.5. popoldne na internem oddelku deželne bolnice. Tema: boj proti tuberkulozi.

Organizacija okrožnih zdravnikov v Sloveniji ima svoj izvanredni občni zbor v nedeljo, 18. t. m. ob 14. uri v Celju, Narodni dom. Ker so na dnevnem redu zelo važne točke, vabi na obilno udeležbo odbor.

Občni zbor pevskega društva »Slavice« se je vršil v soboto zvečer v društvenih prostorih v Narodnem domu. Otvoril ga je predsednik g. Dražil, ki se je v svojem nagovoru spominjal dolgoletnega vztrajnega dela društva na pevskem polju in končno prešel na minulo dobo, ko je bilo društvo prisiljeno vsled vojnih razmer ustaviti skoraj vse delovanje. Koncem leta 1918 je pričelo društvo krepko delovati in je doseglo tudi najlepše uspehe, bodisi moralno, bodisi gnotno. Spominja se pri tem vseh onih činiteljev, ki so pripomogli k lepemu uspehu. Omenja na to še padle člane in se zborovalci v znak sožalja dvignejo s sedežev. — Tajnikovo poročilo poda g. Fratina. Od 1. januarja pa do danes je imel odbor 67 odborovih sej, društvo kot tako pa je nastopilo samostojno 39 krat. Članov šteje društvo sedaj 390. Obširno tajnikovo poročilo so vzeli zborovalci odobruje na znanje. Iz blagajniškega poročila g. Miculiniča povzemo le toliko, da je imelo društvo od 1. januarja 1914 pa do danes 81.963 K 83 vin. prometa in si pridobilo znatno premoženje. V zadnjem času je daroval ravnatelj banke »Slavice« dr. Bole društvu 500 K, za kar mu gre najtoplejša zahvala. Na predlog revizorjev se da blagajniku absolutni s potrdilo. Pri nato sledečih volitvah je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik g. Iv. Dražil, podpredsednik g. Ivan Bogataj, tajnik Ludv. Fratina, blagajnik R. Miculinič, v ostali odbor g. Kr. Lindtner, Iv. Zamljen, Mat. Oblak, Fr. Podraž in Iv. Erman; za namestnike: gg. Lj. Baraga, Iv. Jancigal, Hien. Martelanc; za preglednike računov: gg. Iv. Vehar in Mih. Rožanc; za namestnika g. Jernej Orošček; za sekretarja

g. Iv. Zamljen, za njegovega namestnika pa g. Ign. Vehar. Za ženski zbor so bile izvoljene za načelnico gđ. Elza Verovšek, podnačelnico gđ. Valentina Gerlovič, za odbornico gđ. Mar. Gradinar in za namestnico gđ. Anica Jeržek. — Nato so se spremenile še nekatere točke pravil ter se je sklenilo podpisati 2000 K državnega posojila. Odboru se je poveril mandat, da preskrbi odsek za zgradbo lastnega doma. Bodreč k novemu delu je zaključil nato predsednik zborovanje.

Društvo finančne straže na Slovenskem ima svoj redni občni zbor dne 18. t. m. ob 10. v posvetovalnici mestnega magistrata v Ljubljani. P. n. člani se vabijo, da se tega občnega zbora zanesljivo udeležijo.

Društvo davčnih izterjevalcev naznanja, da znaša članarina 3 K za četrto in 12 K za celo leto, ki naj se vnaprej pošilja tovarišu Antonu Grzinčiču v Kamniku. Od te članarine plačuje društvo tudi osrednjemu društvu v Ljubljani po 20 v ob člane na mesec. Nujno je potrebno, da pristopijo k društvu vsi tovariši širom slovenske domovine in da redno plačujejo članarino, kajti le z združenimi močmi si bo mogoče pomagati in zagotoviti boljše bodočnost. Naj ne bo tovariša — trota v tem stanu, ki je bil do sedaj najhuje zapostavljen med državnimi uslužbenci! Nikakor se ne more več mirno trpeti, da bi le nekateri delali za izboljšanje, drugi pa bi brez vsakega truda in brez vseh denarnih prispevkov izkoriščali njih pridobitve! V zadnjem času je imelo društvo mnogo stroškov s spomenico in z drugimi stanovskimi podjetji. Zato se prosi, da vsak član po možnosti pošlje blagajniku Grzinčiču še kak poseben prispevek. Dela se tudi za vpokojence.

Izredni občni zbor Glasbenega društva v Ribnici se vrši 17. maja ob 8. zvečer v društvenem lokalu.

Poizvedbe.

Izgubila se je, oziroma padla s kolesa v soboto zvečer dne 3. t. m. od šišenske cerkve do Tržaške ceste moška kratka temnosiva suknja. V njej je bilo zelo važno zdravniško spričevalo in 2 knjižici. Ker suknjo zelo potrebujem, kakor tudi zdrav. spričevalo, ker imam v družini bolnika, zelo lepo prosim poštenega najditelja, da jo izroči proti nagradi v uradništvu »Slov. Naroda« ali pa naslov, ki se nahaja na zdravniškem spričevalu.

V nedeljo popoldan se je zgubila od kavarnar »Union« do Bambergov tiskarne damska boa. Najditelj naj jo odda proti nagradi v hotelu »Union«, portirju.

Kje se nahaja gospod Vlado Svetek, absolvirani jurist; letos je bil januarja na fronti pri Velikovu in pozneje pri Sp. Dravogradu. Naj blagovolijo sporočiti naslov na: Rupnik Josip, realni abiturient, Ziri - Nova vas 29.

Izgubila se je danes v Knafleji ali Bethovnovi ulici hermelin - boa. Odda naj se nazaj v uradništvu »Slovenskega Naroda« proti nagradi.

Kdor bi kaj vedel o Janezu Virantu, infanteristu c. kr. 27. pešpolka, tu, 2. stotnija, vojna pošta 48, ki se pogreša od meseca oktobra 1914, se prosi, da to sporoči Uršuli Virant, vas Kot št. 2, pošta Ig - Studenec pri Ljubljani. 4992

Iščem Franca Sečnaka, železniški strojevodja, prišel 3. aprila iz Trsta. Ako kdo ve, prosim, naj mi sporoči. Naslov: Ana Jeller, Ljubljana, Breg št. 14, III. nadstropje pri g. Karliču.

Dotični gospod profesor, ki je zamenjal v soboto zvečer v kavarni »Union« črn povrtnik, naj se oglasi nemudoma v uradništvu »Slov. Naroda«, kjer izve za naslov.

Zgubljeno. V soboto popoldne je izgubil neki dijak-begunec 36 listkov za kosilo in večerjo dijaške kuhinje »Domovine«. Ker je za izgubljenega velika izguba, se uljudno naproša najditelja, da jih vrne takoj uradništvu »Slov. Naroda«.

Davorin Vukšinič v Metliki lepo prosi, da se mu blagovolijo proti primeri nagradi naznaniti, če kdo kaj ve o praporščaku Tinko Vukšiniču, ki se je udeležil zadnje koroške žaloigre pri Velikovu dne 2. maja 1919.

Kdo ve, če še živi Joko Kosi, upravitelj prejšnje avstrijske državne trdnice Zmin pri Kanfanaru in tudi pozneje oskrbnik vlogovodov v Pazinu. Istra. V juniju l. 1918 me je obiskal zadnjičkrat. Od tega časa mi ni pisal in na moja pisma ni več odgovarjal, tudi od njegove gospe rojene Marije Ostrogovič v Kanfanaru ne dobim nič glasu. Kdo ve kaj, naj mi blagovolijo naznaniti od enega ali od drugega, stroške povrnem radovoljno. Ivan Kosi, umirovljeni nadučitelj pri Sv. Lenartu, pošta Velika Nedelja, Spod. Štajersko.

4%

Podpisujte držav. posojilo!

Aprovizacija.

— Amerikanski špeh za VI. okraj dobe stranke iz Mühleisnovega skladišča na Dunajski cesti na odrezek št. 1 sladkornih izkaznic za mesec maj po naslednjem redu: V sredo, dne 14. t. m. pridejo na vrsto stranke s sladkornimi izkaznicami št. 70 (Mencinger T.) dopoldne od 8 do 11, št. 71 (Legat) popoldne od 2 do 5, št. 72 (Česnovar), št. 95 (Druškovice, Tabor) od 4 do 5. Vsaka oseba dobi pol kilograma špeha. Kilogram stane 18 K. Strankam se je točno ravnati predpisane reda.

— Prodajalci moke za kuho se vabijo, da se zglase v sredo, dne 14. maja ob 9. dopoldne v mestni posvetovalnici radi nakazila moke.

— Prodaja moke za kuho, oziroma pecivo. Za tekoči teden se dobi na vsako B - izkaznico po 1 kilogram bele moke za pecivo, ki stane 4 K 66 vin. in pol kilogr. koruznega zdroba, ki stane 2 K 66. — Strankam se sme odrezati le levo polovico B karte, ker so bo prihodnji teden na desno polovico B - karte delila še moka za kuho, oziroma pecivo.

— Krušno moko bodo prodajali v času od 11. do 24. maja na nove izkaznice za 13. in 14. teden sledeči prodajalci, ki se radi nakazila vabijo na 14. maja ob 9. dopoldne v mestno posvetovalnico. V I. okraju: Na izkaznice C št. 1 in 2 pri Spragerju, Šolski drevovalci št. 3; na izkaznice C št. 3 in 4 pri Mehtetu, Ambrožev trg 2. — V II. okraju: Na izkazn. C št. 5, 6 in 7 pri Kavčiču, Florijanska ulica 22; na izkaznice C št. 8, 9 in 10 pri Jerančiču, Karlovska cesta. V III. okraju: Na izkaznice C št. 11, 12 in 13 pri Sokliču, Pred konjušnico, na izkaznice C št. 14 in 15 pri Podražju, Krakovska ulica 27. V IV. okraju: Na izkaznice C št. 16, 17 in 18 pri Medici, Tržaška cesta, na izkaznice C št. 19 in 20 pri Jemcu, Tržaška cesta. V V. okraju: Na izkaznice C št. 21, 22 in 23 pri Stancerju, Dunajska cesta, na izkaznice C št. 24, 25 in 26 pri Krivicu, Dunajska cesta. V VI. okraju: Na izkaznice št. 27, 28 in 29 pri Druškovici, Tabor, na izkaznice C št. 30 in 31 pri Česnovarju, Kolodvorska ulica. V VIII. okraju: Na izkaznice C št. 32 in 33 pri Jebračnu, Zgornja Šiška, na izkaznice C št. 34 in 35 pri Glaviču, Spodnja Šiška. V VIII. okraju: Na izkaznice C št. 36, 37 in 38 pri Suhadolcu, Udmat 50, na izkaznice C št. 39, 40 in 41 pri Trohi, Udmat 158. V IX. okraju: Na izkaznice C št. 42 pri Fojkarju, Dolenjska cesta, na izkaznice C št. 43 pri Marenčetu, Dolenjska cesta. V X. okraju: Na izkaznice C št. 44 in 45 pri Škerlu, Vič, na izkaznice C št. 46 pri Kušarju, Rožna dolina 191.

— Trgovci, ki so prodajali moko preteklih 14 dni, naj takoli naznanijo ostanek moke.

Aprovizacija. Civilnim državnim vpo-kolencem in njih vdovam o. sirotam se bode v sredo in četrtek t. l. 14. oz. 15. t. m. popoldne od 3. do 7. ure prodajalo prekajeno svinjsko meso. Vsaka oseba dobi približno pol kg mesa. Na vrsto pridejo v sredo stranke od A do O, v četrtek ostale. Stranke naj se držijo strogo abecednega reda ter mora vsaka stranka imeti s seboj saj za 1 K drobiža. Oddajalo se bode na Vodnikovem trgu št. 35, I. nadst.

— Iz seje mestnega aprovizacijskega odseka z dne 7. maja je poročati: Od četrtka naprej se prodaja na močne izkaznice po 1 kg bele ameriškanske moke na osebo. — Prihodnji teden se razdeljuje na izkaznice po pol kilograma koruznega zdroba in po en kilogram bele ameriškanske moke za osebo. — Mestna aprovizacija kupi od »Žitnega zavoda« 20 do 30 vagonov bele ameriškanske moke. Moko se prodaja v vojni prodajalni v Gosposki ulici in jo dobi vsakdo, kolikor jo bo zahteval. Pri nakupu se mora nakupovalec izkazati z izkaznico za moko. Moko se prodaja po 4 K 66 v za kilogram. Razdelilni načrt se pravočasno objavi. — Odsek sklene, da morajo odslej tudi peki, kot so doslej trgovci, plačati vreče od prejele moke. Plačane zneske za vreče dobe peki pri povračilu vreč nazaj, ko se je odračunala obravnica. — Kakor že poročano, je dobila aprovizacija 1 vagon ameriškanskega špeha in 1 vagon masti. Sedaj je aprovizacija dobila še 2 vagona ameriškanskega špeha. Razdelitev se izvrši tako, da dobe zaenkrat vsi okrajni špeh in se mast, ki lahko dalje časa čaka, razdeli pozneje zopet po okrajih. — Vnovčevalnica za živino je naznanila mestni aprovizaciji, da v sled sklenjenih dispozicijskih fondov ni več v stanu, dajati meso po znižanih cenah A, I. in II. uradniška skupini. Ravnotako tudi mestna aprovizacija ne more svoje B skupine preskrbovati s cenejšim mesom, ker vlada še do danes ni nakazala obljubljenih subvencij, aprovizacija je pa že veliko prekoračila v to svrhu določeni denar. Ubožne akcije se morajo vlad tega, v kolikor se tiče preskrbe s mesom po znižani cenah, zaenkrat ustaviti. Ker so s tem ukrepom težko prisadeti manj situirani sloji, sklene odsek, nujno pozvati deželno vlado, da takoj preskrbi oziroma nakaze sredstva, da se vsaj še gotovo dobo lahko vzdrži akcija z oddajo cenejšega mesa. Kakor hitro ugotdi deželna vlada zahtevi aprovizacije, se takoj zopet prične razdeljevati na izkaznice ubožne akcije meso po znižani cenah.

Razne stvari.

* Kako Francozi štedijo. Francoski listi poročajo, da je bilo od 1. januarja do konca aprila vloženo v francoske denarne zavode okoli 320 milijonov frankov.

* Poljski židje preplavljajo Hrvatsko. Preko Madžarske se vane iz Poljske in Male Rusije silne mase poljskih židov, ki bi se rade razpasle po hrvatski in Slavoniji. Državna policija jim zabranjuje vohod v Zagreb in odpremlja vsak dan vse polno teh židov preko demarkacijske črte. S seboj imajo velike količine maloruskega denarja pa radi kupujejo tujo valuto.

* Legar se širi po Ukrajini, Galiciji in Madžarski. Žrtve je obilo. Zadnji čas se je bolezen razširila tudi na Čehoslovaško.

* Peklenski stroji za člane ameriškega kabineta. Iz Washingtona poročajo, da so našli poštni uradniki v zavojih 17 peklenjskih strojev, ki so bili naslovljeni na visoke uradnike in člane ameriškega kabineta.

* Boljševiški vodje v Rusiji. Od kakih 30 ministrov boljševikov in dru-

gih visokih dostojanstvenikov je pravih Rusov samo 6: Lenjin, Buharin, Istrovski, Čičerin, Lupačarski in Kričenko. Židov je 18, ki imajo med ruske priimke, ali poprej so imeli židovskone-miške. Ostali tudi niso Rusi, kakor je tudi večina boljševiške vojske sestavljena iz Nerusov.

* Konec prodajalec. Velika trgovina v Newyorku Duffy-Powers Company je upeljala pri prodajanju svojega blaga nov sistem, stranke se namreč v prodajalni same postrežejo. Vse blago je lepo razvrščeno v predalih na mizah s določenimi cenami. Kar je še pomembnik, samo sprejemajo denar in zavijajo kupljeno blago strankam. Trgovina deluje z velikim uspehom.

* Letalski promet. Konec vojne so imeli alijiranci 260.000 moštva in 30.000 žensk in mlajših moških v letalski službi. Letalskih oficirjev so imeli 30.000. Glede bodočnosti letalskega prometa pravijo Angleži, da imajo oni sedaj letala, ki nosijo sedem mož po sadke in 30 potnikov, se morejo dvigniti v višino 10.000 čevljev in leteti 1200 angleških milj brez prestanke.

Med potjo se njo spustiti na morako površino in spet dvigniti s nje s vso svojo vabo. Sočijo, da bi se civilizacijskim evra najbolj ustreglo, ako bi bili civil letalski promet državni monopol-reba kongresa, ki se bo bavil s vprajem letalsiva sa bodočnost.

Glede drve vzajemne zavarovalnice na življenje in opremo največ ravnateljstva najdunaju ter podružnice v Gradcu in Tru zastopstvo in vplačilnica premij zapelo Slovenijo, se nahaja v Ljubljani Strelška ulica št. 22, I. nadstr. Več gl. Kr. SHS uradni list št. 81 od 26. apr. 1919.

Izdajatelj in glavni urednik:
Valerij Kopitar.
Lastnina in tisk Narodne tiskarne.

Zoper glavni vzajemne Fellerjev blagodišeči, boleče tolažeci in osvobodilci „Elsa - flin“. V več nego stotih dvojnatih ali 2 špijalni steklenici velja samo 19 kro. Izvrsno domače sredstvo. Lekarna E. V. Feller. Študi-

ca, Elsa trg št. 238 (Hrvatsko). Omoč i poštarina se doduše računaju posebno, ali najjetitije, što se više dakle na jedanputa naruči, tim se više prištedi (vr)

Poslano.*

Od raznih strani se širijo popolnoma neresnične vesti, da se moja dva sinova v nemško - avstrijski armadi proti Jugoslaviji bojujeta, kar pa je samo hujšanje proti moji osebi.

Raz je, da se moja sinova nahajata v Gradcu, starejši študira farmacijo in je ravno to dni napravil izpit v kemiji in mlajši je pa kontrolist pri neki premožovni tvrdki, se tudi zraven pričuje raznih ješkov in leži sedaj v splošni bolnici v Gradcu za malarijo bolan. Dotičnikom, kateri to sumijo in te vesti razširjajo, lahko vsak čas dokazem, da so njihova sumnja in obrekovanja popolnoma neresnična.

Trbovlja, dne 10. maja 1919.

S spoštovanjem

Mr. ph. Frano Pešnar,
lekarnar v Trbovljah.

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno, kolikor določa zakon.

Premier magasin spécial de
gants et de parfums.

O. Bračko, Ljubljana
Dunajska cesta 12.

PODPISUJTE DRŽAVNO POSOJILO!
DRŽAVNO POSOJILO NOSI 4%!

Mestni pogrebni zaveš v Ljubljani.

Iz gosposkega obdobja.

Potrži globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš ljubljani soprog in oče, gospod

EDVARD ZELENKA
posesnik

mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bo v sredo dne 14. maja 1919 ob 1/4 ul. popoldne iz sanatorija Leonišče na pokopališče k Sv. Križu.

V LJUBLJANI, dne 13. maja 1919.

Žalujoči ostali.

Trgovina v Ljubljani ali v katerikoli trgu se kupi po smerni ceni
Naslov pove uprav. Slov. Nar. 4973

Pri Ivani Schiller, modisti, Kongresni trg 6, se radi opustitve trgovine vse gredo pod tovarniško ceno. 4601

Kupci se v Ljubljani majhna hitica, če imajo z majhnim sadnim vrtnim. Ponudbe pod „Hilka/4997“ na uprav. Slov. Nar. 4997

Spretno stenografijo in strojeopiko sprejme takoj: dr. Emil Stara, odvetnik, Ljubljana, Sedaj ulica št. 4. 5034

200 K nagrade osemu, ki mi preskači stanovanje: sobo s kuhinjo v bližini obrtne šole. Ponudbe pod „M. J. 10/4998“ na uprav. Slov. Nar. 4998

Vzamen postilno v najem, najraje v Ljubljani ali zunaj Ljubljane. Pismene ponudbe pod „Gostilna/4999“ na uprav. Slov. Nar. 4999

Prada se kuza, kuza in kužak.
Štefja Koca-halodvor št. 82. 4990

Sedlo, civilna, dobro ohranjeno, kužak, pim. Ponudbe na upravnitvo Slov. Naroda pod „K. št. 10/4974“. 4974

Kot kompanija hita mlad podjeten trgovec oddelovanja. Ponudbe pod „Mlad trgovec/4995“ na uprav. Slov. Nar. 4995

200 K nagrade osemu, ki preskači lep lokal v sredini mesta. Ponudbe pod „Tahaj“ poštno letišča, Ljubljana. 4958

Katastrski valjenci lepaga vedenja in poštenih starih se sprejme za kolodv. restavracijo na Jesenicah. Istotom se sprejme donatavlec (Speisenträger). 4978

Sveča lajca v originalnih zabojih 1440 komadov proda po 65 vinarjev i komad pri osebnem prevzemanju ali plačilo naprej Em. Suppanz, Regatec Sp. Štajerska. 3411

Kateri stavbenik bi hotel popraviti majhno hišo, naj se ogleda v Sp. št. 156. 4996

Sprejme se učenka za šivanje perila pri L. Mabe, Repa-lja ulica št. 12. 5014

Več spretnih krojaških pomočnikov sprejme takoj v trajno delo. Alojzij Simovc, Pred Štadijo 3, Ljubljana. 4933

2 čevljarstva pomočnika za fino delo sprejme Jos. Pruberca, Celovška c. 82, Šiška, Ljubljana. 4959

Pisalni stroj, sistem Remington ali Oliver, dobro ohranjen se kupi. Ponudbe naj se pošljejo na upraviteljstvo Kendovih posestev na Bledu. 5040

Lahka, enovprezna kočija, novo ali rabljeno, dobro ohranjeno, kupim. Ponudbe na upravnitvo Slov. Naroda pod „Kočija/4999“. 4999

Trgovski učenec se takoj sprejme pri tvrdki M. Wurtl, v Gorkinot. 5038

Zidarski pomočnik ali predelavec kakor tudi zidarji in delavci dobe takoj delo pri Robertu Smetlicu, Rimška cesta 2. 4852

Pisali stroj, najboljšeg sestava, sasma hitro, nov ili malo rabljen žetimo kupiti. Ponudbe tvrdki Schwarzi drng, Zagreb, Preradovičeva 1. 3847

Prodaja se v lastnem trgu valika, poslopija, skupno ali pa razdeljena. Vse v dobrem stanju, primerno za vanjo obrt. Zgledati se je pri lastniku gosp. Rednik, Laški trg št. 100. 4946

Arto, dvosedežen, tvrdica L. & K. 12 P. S., zelo dobro ohranjen, se za ceno K 13.000—teloj proda. Nadalje se odda 1 nova, 3 stare zračnice 700x50 in 2 stari zračnici 820x120 za skupno ceno K 500—. Dopisi pod „Lauris & Klement/4991“ na upravnitvo Slov. Naroda. 4991

Na koroškem bojišču je žrtvoval na Tolstem vrhu pri Guštanju svoje mlado, nadbudno življenje dne 6. maja 1919 junak, gospod

FRANJO MALGAJ

Jurist, nadporočnik 87. pešp., izdajatelj lista „Jugoslovenski Korotan“.

Bil je med prvimi, ki so šli po preobratu reševati nas, koroške Slovence, švabskega nasilja, prvi, ki je dne 6. novembra mučeniško posravljen vkorakal v Mežiško dolino ter v Pliberk in nato v Velikovec in ga hrabro in uspešno branil, dokler ni bil prestavljen v Guštanj. Čeravno po poklicu jurist, je bil vzor častnik in izvrsten organizator; organiziral je tudi naše slov. koroške mladeniče pod narodno zastavo za obrambo domovine. Bil je častnik, ki je tudi svoj prosti čas žrtvoval narodni in vojaški naobrazbi svojih vojakov-tovarišev in zato našel povsod iskreno ljubezen in udanost. Njegova brezprimerna osebnost in neustrašiva delavnost je potegnila vae za seboj. Vojaki in prebivalstvo so gledali nanj s ponosom. Sedaj je padel junak, ravno ob polletnici svojega prihoda na Koroško. Vse slovensko koroško prebivalstvo žaluje in prelija solze za svojim junaškim braniteljem. Junak Malgaj ne bo pozabljen med nami nikdar. Večni spomin mu ostane na Koroškem. Bratje, mačujmo njegovo smrt!

Za občino Prevalje:
Frano Lahoušig.

Za narodni svet in občino Dobslavas:
Krašna in Novak.

Za narodni svet Mežiške doline in občino Tolsti vrh:
Andrej Gost.

Za narodni svet in občino Pliberk:
Bohriček in Gvoje.

Za občino trga Guštanj:
Franjo Frangeš.

Za narodni svet in občino Velikovec:
Čarš in Kodin.

Prijave na 4% posojilo na državne bone kraljestva SHS.

Sprejema član sindikata denarnih zvezdov

Upisovanje se vrši od 23. aprila
do 20. maja 1919.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani in njene podružnice v Splitu, Sarajevu, Celju in Mariboru.

Upisovanje se vrši od 23. aprila
do 20. maja 1919.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani.

obrestuje hranilne vloge po čistih

Rezervni zaklad nad K 1,100.000.

2%

brez odbitka rentnega davka

Ustanovljena l. 1818.

Kdo bi dal nekaj krme dobi kosje mleko v Gornji Šiški 58, pod hribom. 5046

Krojaški pomočnik s plačo I. razreda se sprejme takoj. Naslov pove uprav. Slov. Nar. 5055

Izurnjena šivilja in učenka se sprejme takoj. Fani Miklič, krojačica Stari trg 8/III. 5052

Proda se pisalna miza in 2 omari. — Gospoška ulica št. 3/1, pri g. Stefan od pol 3—3 in od pol 7 do 7. 5051

Kleparji pozor! Naprodaj imam 3 kloparske stroje. (dvoj. Abkanti maschine in Sikenma schine) Vinko Belec, lepar, Kranj. 4979

Vilo ali majhen grad z vrtno ali majhnim parkom v ljubljanski okolici kupim takoj. N. N. Ponudbe pod šifro »Gradci 6« na upravnishvo našega lista. 4921

Mesečna soba s separatnim vvhodom, električno razsvetljavo ter s hrano se odda s 15. majem. — Ponudbe pod »Soba/5066« na uprav. Slov. Naroda. 5066

Strojepisna, ki zna stenografijo in strojepisno, bohrvaščino, se išče pod ugodnimi pogoji za Beograd. Prijava na Tajništvo Jugoslovanske demokratske stranke v Ljubljani Narodni dom I. nad. 5076

Sprejmeta se proti dobri plači dva izurnjena mizararska pomočnika za delo pri strojih. Hrana in stanovanje imata lahko pri mojstru. Strojno mizarstvo Andrej Kregar, Vižmarje St. Vid. 5080

Sprejmejo se šivilje, reflektira se samostojni proti dobri plači za takoj. Istotam se sprejme učenka poštenih staršev. Vpraša se: Sv. Petra cesta št. 38/1. 5061

Čevlji. Večja partija otroških, dekliških, ženskih in moških, usnjatih nekaj tudi suknjenih zimskih čevljev, se prodaja skupno v partiji. — Naslov se izve v upr. Slov. Naroda. 4864

Trgovac 32 god. star, govori i piše hrvatski, hrvaški, slov., njemščini i talijanski, vješt svim trgovacima i kompotarnim poslovima traži putničko ili koje drugo namještenje. Ponudbe pod »Jugoslaven/4868« na upr. Sl. Nar. 5048

500 kron nagrade onemu, ki oskrbi otrok stanovanje 2—6 sob v sredini mesta. Stanovanje se najame takoj ali na avgustov termin. Ponudbe na »O. 2.« kavarna »Union«. 4886

Kot vodja izvršeno vpejane lesne industrije iščem družabnika s deležem vsaj K 20.000, večšega mizararske stroje v večjem obsegu. Ponudbe na upr. Slov. Nar. pod »Lesna industrija/4895«. 4905

Delnica za vse žista i čestita, traži se k troje odraslih ljudi. Ima pospremati tri sobe, lepo prati i glačiti, te malko znati kuhati. Ponudbe s prepisima svjedožbi i zahtjevom plaća na edvjetnika dra. R. Sieben-scheldta, Zagreb. 5070

Proda se po ugodni cenai. Lepa prola polirana dvovprečna kočija, lep močan velik voz brek, velika izborno možna nova nepremokljiva vozna plahta 6 krat 5 m. velikosti ter izborno lep krasen konj Hajak za vprego in za ježo. Na prekrupce se ne oddaja. Ogled v skladiščih Tomažič, Marije Terezije ceste 2. Ljubljana. 4982

Prva hrvatska tovarna za električno industrijo Zagreb

Ivan Paspas

ZAGREB: Tovarna in poslovalnica Gundulićeva ulica 41. Prevezma urejanje električnih pogonov. Velika zaloga električnih pribora. Zažulje na veliko in malo. Specijalno olje za mazanje električnih strojev. Tovarniško popraviljanje električnih strojev. Tovarna žarnih baterij »CROATIA«

V trajno in dobro službo se sprejmejo za takojšnji nastop:

2 mizarja za modele, 4 železostugarji, 1 izdelovalec jedra (Kernmacher), 1 čistilec za lito železo, 1 železotopilec.

Ponudbe se imajo poslati na:

„SMEV“, tvornico strojev v Bjelovaru.

Trgovina vina na veliko

Andrija Golubić

PRODAJE:

Vino belo in rdeče, staro in novo, moslavinsko, graševino. Rum najboljšje vrste do 40%, jakosti, fini aroma, Slivovko lansko in dveltno, enkrat in dvakrat žgano, do 40% jakosti, od modrih bosanskih sliv, najboljših obče. Vse na vagone in manjših količinah, hitro in točno odpremljanje! Posredujem za vsakovrstno nabavo živil, gospodarskih proizvodov itd. — Zastopnik za Ljubljano in okolice Ivan Koželj, Tržaška cesta št. 27.

Iščem sobo proti dobri nagradi ter kakekai graščini ali vlepovestvu. Zmožen je trih jezikov ker je že služil pri takih ljudih. Dopisi na naslov: Ivan Penke, Dvorska cesta št. 1, Ljubljana. 4901

Proda se kuhinja z žrebetom. Ambrožev trg št. 9. 5000

Proda se moško kolo, gramofon in št. 34, priditja. 5062

Sprejme se soliden gospod na stanovanje hrano. Naslov pove upravništvo Slov. Naroda. 5077

Deklara stara 14 let, zmožna slovenske, ščine, hrvaščine, nemščine in italijansčine išče mesto kot učenka v trgovini v mestu ali na deželi. Naslov pove uprav. Slov. Naroda. 4990

Mirna stranaka 2 oseb 1600 stano- vanje eventualno prazno sobo ali pa sprejme vanje mest hišnice za takoj. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 4986

Mehlovano sobo in kuhinjo išče mir- no proti dobri plači za takoj. Ponudbe pod »Mirna stranaka/5000« na upravni- štvo Slov. Naroda. 5000

Tesarji kakor tudi več učencev se sprejmejo proti dobremu plačilu v trajno delo. Anton Stokar, mešani tesarški mojster, Ljubljana, Jerm- nova ulica št. 13. 4844

Išče se 5 kočijazev za lastne konje iz gozdov. Mesečna plača 250 K hrana in stanovanje. Pismene priave na »Hrvatska eskomptna banka ženski odd. Zagreb«. 5007

Večja trgovina v nekem mestu Slo- venije išče za takoj ali pozneje izkuženega in zmožnega knjigovodjo. Obširnejše ponudbe naj se pošljejo na uprav. Slov. Naroda pod »C. P. 5000«. 5060

Leh, tulcaj tuloc, 26 let star, uradnik, želi znanstva s inteligentno Slo- venko dobrega srca, katere zna čišči. Tozadevna pisma s sliko se napraba pod »Zlata Praga/5008« na upravništvo Slovenskega Naroda. 5053

Iščem spretnega štalnarja, kakor tu- ri in blaginjakarja za kavarno v Ro- gaški Stitini. Predstaviti se pri Fran- kovi, Marije Terezije ceste 1. št. nad. Nastop službe 15. maja 1919. 5054

Prodam stanovanje eni ali dvema spolai do smrti in sicer eno ali dve sobi s kuhinjo. Plača po dogovoru. Ponudbe pod »Nove mesto/5048« na upravništvo Slov. Naroda. 5048

Une dame souhaite des conversations françaises avec un monsieur sérieux qui parle parfaitement français. Prière de répondre à: »Rien n'est constant dans la vie«/4990 na uprav. Slovenskega Naroda. 4889

Sprejme se krepak učenc. staršev s primerno šolsko izobrazbo v trgovino z mehanim blagom in železino v v večjem prometnem trgu. Naslov pove upravništvo Slov. Nar. 5034

Kupim več dobro obravnavanih motor- nih kočij, avtomobilov in nove mot- orne vozeke vrsta za kolasa, motorje in avtomobila. — Florjancič, Sebestanova ulica 4. 4273

Tovarna na stavbeno inštalacijo Lampret & Puki v Sočanju na Štajerskem sprejema vsa dela te stroka v točno in ceno izvršitev. 4994

Mod podkasknik invalid išče službo na kakakai graščini ali vlepovestvu. Zmožen je trih jezikov ker je že služil pri takih ljudih. Dopisi na naslov: Ivan Penke, Dvorska cesta št. 1, Ljubljana. 4901

Kontoristična, večša slovenskega in nemškega jezika v go- voru in pisavi, samostojna moč, se sprejme takoj. Ponudbe z navedbo plače na »poštai predal 14, Ljubljana«. 4947

Večja partija čevlji za srajce, ko- čine, nogavice ženskih in moških se pocieni proda Tovarniška zaloga živilnih strojev. Josip Petalinc Ljubljana, Sv. Pe- tra nasp 7. blizu frančiškanskega mesta na vodo. 4947

Vzgojiteljica, Slovenka, v starejših le- vilih, ki je večja nemščine in po možnosti tudi francosčine, iščem k dočju 9 let in deklici 7 let. Dobra hrana in stanovanje v hiši, plača po do- govoru. Dopise na Vilim Hočol, Kolo- dvorski restavratel, Čakovac, Medjimurje. 4947

Mladega in močnega pomočnega

delavca sprejme Nar. tiskarna.

Potrebuje se večja množina

ogljia

drv in konstrukcijskega lesa. Natan- čne ponudbe na upravništvo Sloven- skega Naroda pod »Les/4891«. 4891

Čebelni vosek

suhe satine in odpadke svet- kupuje po najvišji dnevni cenai J. Kopač, svečar, Ljubljana, Golovtina cesta št. 20. 5052

Obična mesta šolskega 1800 običnega tajnika

izvabnega v vseh občinskih pisarni- škah poslal. Nastop službe takoj. — Plača po dogovoru. Invalidi imajo prednost. Ponudbe je vložiti na gore- stvo mesta šolske. 5072

Naroditi si in bariti

- Muhe -

kratkočasne zgodbe, spisal Blaz Peška. Najzabavnejše berilo za samice in po- ročnice! Cena s poštnino K 3-20. Na- roča se v

Narodni knjigarni

Želimo ponuditi! Velik pomajskanja znanja se izli slo- venščini izobražen uradnik, ki je služ- boval 8 let izsva svoje domovine, tem- potem seznaniti s 20 do 30 letno, tem- počno gospodski prijetne sunanosti in dobrega značaja ali pa mlado vdo- vo brez otrok v svrbo poznajete ženi- tve. Čepanje dopisa, za kateri taj- naj se jantji pod skromično dastjo, naj se blagovoli poslati na upravni- štvo Slov. Nar. pod »Ponud in živje- nja/5000«. 5050

Brošura „Pod novim orlom“ je izšla v ponatisu. — Dobi se v »Na- rodni knjigarni« v Ljubljani, Pro- šernova ulica 7. — Cena s poštnino 6 kron. Naročila se rečujejo le proti poštlatvi znanca v nagroji ali pa po povračilu.

Za grafično (šolsko) se išče

godni eskrbnik

z godno akademično izobrazbo. Biti mora Jugosloven ali vaj Slovan. Na- stop službe čimprej, drugo po dogovo- ru. Prednost večletna praksa. Ponud- be opremljene s prepiš sprčičeval je poslati pod »Nadornik/5001« na uprav. Slov. Naroda. 5041

godni eskrbnik

ki morejo skupiti vsak teden 50 ali več originalnih zabojev jajec, naj pošljejo brzojavno in podrobno pismeno ponudbo firmi Kovjančič & Komp. Osijek.

Izkušeni dobavitelji jajec

Kovjančič & Komp. Osijek.

Izkušeni dobavitelji jajec

ki morejo skupiti vsak teden 50 ali več originalnih zabojev jajec, naj pošljejo brzojavno in podrobno pismeno ponudbo firmi Kovjančič & Komp. Osijek.

Kovjančič & Komp. Osijek.

Prodajo se mladi psi.

Kodvorska ul. št. 7. 5056

VINO

Nun staro in novo vino po zmernih cenai. Ivan Ogrič, Laverca pri Ljubljani. 4889

„Srna“

je zmeroma najcenejše mleko, ker je najboljše kakovosti. Tvornica mila in ode Igmar Felek, Kranj. Poskus- ni zaboji 4 1/2 kg vsebine. 4980

Vino, slivovko, rum itd.

RUM

slivovko, vermut vino, razna vina v sodih fino belo in črno, staro vino za steklenice prodaja po ugodnih cenah trdnica Dr. Novakovič, Ljubljana. Marije Terezije ceste 13, (Kotični) 5057

Iskai je brošura:

Za naše meje.

Primerati Slovenci ostanejo zvesti Jugo- slaviji. Vsebuje stikaj govor Dr. Dinke Peca v Narodnem predstavništvu. Cena 1 K 30 v. Čisti dohodek je namenjen bol- štvi v zaslednem ozemlju. Narčuje se v knjigarni Schwentnerja.

Poznavstvo šentitbe radi, traži mlad inteligentna gospodini. Hrvat, neoznačen razstavljen, tehnički činovnik in stalnom državnom namje- štanja, sa najlepom inteligentnom žens- kom osebo in dobi od 24 — 30 god- sa ugodnim domom. Našito miram po- željena. Udovica imajo prednost. Dis- kretna poštenjem zaljubljen. Ciljenje- se ponudbe molim slati do četrtdka 15. ov. m. j. uš priloge fotografije, koja se vraća natrag sa najvažnom tajnošču. Anonimno se ne prima. Dopis na upravu lista pod Zlata kočica. 5073

Prave rumene domaće

milo za pranje

1 kilogram K 10.— Pri naročbi 1 kilograma okoli 3 in pol kg K 35.— franka. Po povzetju pošilja zavod za eksport M. Maršar, Zagreb, 18. Petrij- ska ul. 3/III Obremen z naročbo je po- slati polovico znanca.

Sprejme se takoj več

zidarjev in delavcev

ovir. št. akordanta za dela v Ljub- lani ali Trbovljah. Za hrano in sta- novanje je pravih priloge. Zglatiti se je osebno ali pismeno pri Stavtini trdi- ki Ivan Ogrič, Ljubljana, Grobovca ga- trice št. 2. 5057

DOBROTVORNO

djeluje, bolj utičaje, okrepiljuje ovojčujuje, odživljuje to kot rana, otušina, omečina i čirva čistoci upilivše Fellera

Elsa fluid

6 dvostrukih ili 2 specijalnih boca 19 krona. Probavna pomagaju, sto- lica uređuje se kot svih želučad- nih nepravilnosti najbrže djeluje Fellera nabarba- rove

Elsa-kroglice

6 kroglica K 9-20. odlično pravi pri le- ternarja EVGEN V. FELLER, Stubica, Rina trg št. 208. Ovaj in poštarina se prilačunava po- seboj ali najceneje kolikor već torej kdo naroči obama, već prihrani. IV

Iskustveni na Bled! Hotel Mangart na Bledu zopet otvoren! Vijudno naznanjam, da sam prevzel

hotel Mangart na Bledu

kjer bodem poskrbel cenj- gostom z dobro plačo ter okusnimi mrzlimi in gorkimi jedili. Za prenočišča in biva- nje v seziji so na razpolago lepe sobe po zmernih cenah. Priporočam se za mnogo- brojni obisk z vsem spošto- vanjem M. Koržičnik, bivši dolgoletni restavratel v »Mor. domu« v Ljubljani.

Iskustveni na Bled!

hotel Mangart na Bledu

Svežo koruzno moko in pšenične otrobe

razpošiljajo na odpreme izkaznice, ki se imajo naročbam priložiti

Sjedinjeni Paromlini d. d. u Bjelovarnu.

! SVETLA !

Baterije, žarnice, elektrotehnični predmeti, (izdelek svetovne slovanske tvornice.) Generalna reprezentanca za en gros v kraljestvu SHS 1882

JANKO POGACAR, ZAGREB,

Trgovina J. DAVID & drug Trgovina

Salu, švica

Izvoz za Srbijo, Hrvatsko in Slovenijo.

Čipke, vezanine, trakovi za čevlje, nogavice, čevlji, robci, gumbi za- klopački, kotonina, čokolada, mlo, olje, čaj, hranilne konzerve itd. po ugodnih cenah. — Brzojavni naslov: »Davis«. — Telefon 68—95. — Potnišica, vpejani in delavni, se iščejo povsodi, kjer se trdnica ni zastopana.

Hrvatska eskomptna banka

Podružnica v Vinkovcih (Slavonija)

Četnik v Zagrebu, ustanovljen 1883. Poslovanje: bilaj, putnja in ličiv. Doprinosi glavni K 20.000.000.— Rezerva K 13.000.000.—

Opravlja vse bančne posle najkulantneje. — Posreduje našemu poslovnemu svetu pri nakupu in prodaji vsakovrstnega blaga kakor v Vinkovcih tako po vsej Slavoniji. Na željo daje točne in obširne neobvezne informacije glede trga in cen.

Isidora Schollera sin

Zagreb, Vlaška ul. 21. Ustanovljen 1883. Telefon 106.

Nudi svoje bogato skladišče: starinskih sveč, šved- skih vtičalnih sveč (Floristella dvostruko raf- mirane) smotek, mandijev namiznega olja, limona, rožin, popra, kave, suhih sliv, metel itd. Cene zmerne! Zahtevajte cenika.

Razpis službe ravnatelja zveze denarnih zavodov.

Pri izvan denarnih zavodov kraljestva S.H.S. v Za- grebu se ima popolniti mesto vodilnega ravnatelja in še ene- ga uradnika. Razpis službe je bil objavljen v zagrebških urad- nih »Narodnih Novinah« v sredo, 7. maja t. l. Želi se, da je vo- dilni ravnatelj juridično izobražen, vsekakor pa, da se razume na narodno — gospodarska vprašanja. Ponudbe se imajo poslati »Na- vemu novinskih zavoda kraljestva S.H.S. v Zagrebu do 26. t. m. 5075

LEOPOLD FON

LJUBLJANA, STARI TRG 6. priporoča cenj. odjemalcem

pristno svinjako mast po 34 K, slanino po 32 K, kakor tudi dobro staro in novo vino v sodih in steklenicah, raznih vrst likerjev, slivovko, rum ter razno specerijsko blago po najnižjih cenah.

Razpis

službe tretjega secijskega služabnika

za prosekuro in mrtvašnico deželne bolnice v Ljubljani s sistemi- ziranimi dohodki deželnih služabnikov in draginsko doklado. Služba je provizorna. Po dvehletnem zadovoljivem službovanju se bo kompetentni oblasti predlagala stalna namestitve.

V času provizornega službovanja v prvih dveh letih velja za obojestransko odpoved štirinajstdni roko.

V smislu službenih določil za deželne služabnike prosilec ne sme biti manj kakor 25 let in ne več kakor 35 let star.

Prošnje, katerim je priložiti dokazilo telesne sposobnosti, roj- stni list, domovnico, zadnje šolsko izpričevalo in sprčičevalo o nra- vnosti, nadalje izkaz o dosedanjem službovanju, naj se vložijo osebo- no pri upravitelstvu deželnih dobrodelnih zavodov v Ljubljani do 25. maja 1919.

Uprav. dežel. dobrodelnih zavodov v Ljubljani.